ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкоман, Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхечу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕКЗ

ЕРА. 6 ЯНВАРЬ 1966 шу № 3 (4171). Мах 2 кап.

КПСС Центральни Комитете

КПСС Центральни Комитето къоабалъяй металли материалаш кхояра социалистически декхараш тІаийцача Москвани Ленинградан промышленни предприятеш коллективан инициатива.

КПСС ЦК-ас союзни республикан Коммунистически партеш ЦК-ашта, парте крайкомашта, обкомашта, министерстваштен ведомстваштен, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешта могадаьд из патриотически почин мамогга хьаллоацийта а материальни ресурсаш кхачан средстваш кхояр духьа лела болаш предприятешкен гІишлонашкен шерра боаржабелга а.

МЕТАЛЛИ МАТЕРИАЛАШИ КХОМБЕШ ДІААХИЙТАР А ЦУН ЧОТАХ КХЫ ТІА А ПРОДУКЦИ АРАХЕЦАР А ДУХЬА

КПСС XXII-ча съезда решенеш ший парте Программен кхочаш а еш, Москвани Ленинградан промышленни предприятеш къахьегамхоша хаиал хьалха кхоачашйир ворхІ шера план, бокъха болх бу арахецача продукце технически боарам дІахо лаккхбеш, цун дикал тоеш, цо балх беш йоккха ха йІаьхъеш, промышленноста боллой экономически хьокхамаш тоадеш.

Советски экономикана хьалхашка латта лоархІаметІара декхараш кхоачашдара керттерча хьалех цаІ да экономе чІоагІагІа йола режим чакхйоахкага, соцдараш дІадоахийтеш пайда хьа ца лун дІаухийта рукхьа социалелгеш яхача КПСС ЦК сентябрьски Пленуна указанешца хьалхале а лелаеш, промышленни предприятешй коллективаша социалистически ахь йоаржаьй металлаши материалаши кхоя беш дІаахийтар а цун чотах кхы тІа а машинаш, приборашъ гІишлой конструкцеш арахецар а духьа.

* * *

Яха йоаттІача тайпара КПСС XXIII-ча съезда накъа яха кийчлуш йолча Москверча хьалха латтача предприятей коллективаша ІилматоххаІ конструкторски организаццашца организационно-технически мерапрятеш отта а я, социалистически декхараш тІаийнад металлеши материалаши кхояра а кхы чотах 1966 шера кхы тІа а промышленни продукци арахецара а.

ЛихачевацІерача автомобилаш еча Москосен заводз коллективо декхар тІаийцад тайп-тайпарча металлий 820 тонн кхое, хІаьта цо йиш хулийтаргья кхы тІа а «Москвич-408» яха 900 гартта автомобиль арахеца.

Цхьоалагіча пачхьалакхеи подшипниковни заводе лаьрхІад подшипникий гІоараштта профильни раскатка, ниса калибровкеи штамповкеи ера керда технологи юкъейоалае, пайданагІа йола раскрой юкъейоалае, цу тайппара, дІаухийта толашагІа дола болат 100 тонн кходе.

Войкова цІерахча чон лоаладеча завода коллективо лаьрхІад хотаеча радиаторийн лайн конструкцеш тоаяра, литейни механически производстве дІаладари браки кІезигьяра чотах чон 1.200 тонни прокат 50 тонни кхое.

«Фрезер» яхача Калинина цІерахча инструментальни заводе тІаийначи декхарашка лаьрхІад пластически деформаце методах «буроаш» дукхагІа арахеца, инструмент юхаметтаоттаен деча баллий масштабаш шерье, хІаьта цо йиш хулийтаргья толамагІа долча инструментальни болата 100 тонн кхое.

«Москабель» яхача завода коллективо декхар тІаийцад беса дола металлий 160 тонн кхое.

Мосгорисполкомерча гІишлой материаллийн сатхалийн промышленноста Керттерча управлене предприятеш болхлоша декхараш тІаийцад прогрессивни віашагІйоахна конструкцеш дукхагІа арахецара а материалаш дІа-хьа кхухьачей дІаоттаь лоаттаеча хана віашагІа йоттара а чотах 1.350 тонн метала, 4.500 тонн цемент, 8000 квадратни метр корех бетта кинга, 15 эзар кубически метр хьун материалаш кхое.

* * *

Ленинградски промышленноста лоархІаметІарча предприятеш коллективаша Іилма-тоххама институтаца, проектни конструкторски организацешца цхьана мероприятеш кийчъяй дІаухийта металлаши материалаши кхояра, хІаьта материальни ресурсаш хьурмат дари мамогга кхоари духьа дагаьча яхь юкъе лакъа а лоац.

А. А. Жданова цІерахча Ижорски заводе болат лоаладечеи прокатни производстве керда технологи юкъеяхьара, бустамаш дахара фотометрически методаш юкъейоалаяра, заготовкай бустамаши хенаши кийчача дозакъонча мамогга дукхагІа гаргайоалаяра, наделеш хоттача тайпара хьа па.а еш, цуна штамповка яра чотах 5.700 тонн метал кходе лаьрхІад. Цу металлах хьае йиш хургья миз бола бИъ кубоши бархІ экскаватор.

С. Орджоникидзе цІерахча Балтийски завода болхлоша, инженераша, техникаша лаьрхІад металлах пайда дикагІа эца, царна меттел синтетически материалаш ахийта йиш хулийтаргйола мероприятеш чакхъяха, декхараш тІаийцад шин шера чухь фордa кема-рефрижератор хьадара тоъал дола металл кходе.

С. М. Кирова цІерахча «Электросила» яхача электромашиностроительни объединене коллективо Ержгесоюзни, электромеханика Іилматоххама института филиалаца цхьана йоккхийча электрически машинийн аппаратейн, Іанарен гидравлически турбинашта йолча генераторий конструкцеши уж кийчъяра технологи ергайоахаш тоа а еш, мовшта декхар тІаийцад 2000 тонн Іаьржачеи 265 тонн бесаш долчен металлий кхое, аьнна.

Карл Маркса цІерахча машиностроительни объединене, доакъоштеи оатхадашуеи дІахо унификаци нормализаци яра, точни литье дукхагІа юкъейоалаяра, метала дооча долча хана оатхадаьшта кена йоттареи шельсинчух тІехьагІа кепа чура хьахареи болхаш чакх а доахаш, 1.300 тонн Іаьржачеи 36 тонн бесаш долчен металлий кхоарга.

«Светлана» яхача производственни объединене болхлоша лаьрхІад производства культура лаккхъяра, металл йола наделеш дукхагІа хилийтара, производствана механизаци автоматизаци яра баьхаш дукхагІа чакхдаха, хІаьта из бахьан долаш кходергда бИъ миллион сомагІа полупроводникови прибор кийчъе йиш хулийтаргйолча боаралера металлаши тайп-тайпара материалаши.

«Баррикада» яхача аьшкабетонни наделеш заводе кийчъяьй віашагІъехкийтарца стыковой сварка меагІа юкъейоалаяра, гІирсаш хьадеча хана чопачарна меттел дІаахийтача шера 11000 тонн метал кхоаеш йолча аьшкабетонни турбашта рационально армировани яраш уж дукхагІа хьалреи мероприятеш.

* * *

Москвани Ленинградан хьалха латтача промышленни предприятеш коллективаша металли материалаши кхоя беш дІаахийтара тІаийца декхараш боккха даькъа боахаха лоархІам болаш ха. Из хьатера инициатива мамогга дукхагІа хьаллаларе Іалашдергда материальни ресурсаш дикка локкхий кхоачамаш промышленни производствера бораваш дукхагІа хилийтара [illegible].

МОСКВАС ТІАИЙЦАР «ТИХИЙ ДОН»

МОСКВА. 4 январь. (ТАСС корр.). «Тихий Дон» — иштта оал дукхьалха тахан столице хьаккхьачча Москва—Ростов-на-Дону яхача пассажирски экспрессах. Цун вагонаш бьалесийна бос бола беса хьекхаш тІагІолла кІе мутІ болаш а — донской казакий традиционни бос ба из. Москвера Ростов-на-Дону хІара дента дІа-мза леларгья поезд. Цу юкъера 1200 километр бола никъ поезд бу 21 сахьата.

Вай мехкарча машинакъашка гІолла хІанз лелаш я 41 фирменни поезд. Цар бухьан лоаттабйт Москвайи еррИгаш хІана эц аьлла йолча союзни республикай столицашна, дукхача промышленни центрашца, курорташца.

ХЬИНАР АЙДЕННА

КПСС XXIII съезда сиина

Хьинар айденна къахьегам а коммунистически къахьегама «Грознефть» мехкадьтта промыслани управлене коллектив. ИттлагІча декабре кхоачашйир управлене ворхІ шера задани, хІаьта 26 декабре шера план а кхоачашйир.

Іаьлий-Юртеи, Эльдарово-Орлина яхачеи моттигашка мехкадьтта нерадь из дакхха боахбалараx 9,4-ха дукхагІа даьккхар мехкадьтта, хІаьта газ лаьрхІачул 27-ха дукхагІа йоакхх. ВорхІ шера планаш сонгІа цхьа бІаь эзар тонн даьккхад лаха дикал йола мехкадьтта. Уж толамаш даха мехкадьттахой карагІдаьннад прогрессивни методаш, геолого-технически мероприятеш балха юкъеяхьарах. 50 геолого-технически мероприяте кхы тІа а 4 эзар тонн мехкадьтта дакхха торо хилийтар промысле.

Парте тІехь кхоалагІча съезда сиина промысле лаьржай социалистически яхь. Къахьтта дика толамаш доах ин. К. Газиев, А. Н. Чурилов, А. Д. Дворовчиков, П. А. Пальчак, Н. А. Мишуков керте латтача бригадий коллективаша.

Д. ГАБАЕВ, «Грознефть» [illegible] заводуюши.

ИНИЦИАТОРИЙ ГІУЛАКХАШ

КПСС XXIII-ча съезда сийна яхь дІайолаьча Грозненски кремнийн завода коллективо доаха къахьегама толамаш дог гІаддоахаш да. Массайолча ассортиментах мехкадьтта продукци арахецара дІадахача шера план тІехкхоачашьяй це. Шера планал сонгІа арахийца товарни продукци массехк бІаь эшелон я.

Ер керда шу а дикача къахьегама толамаца дІадоладьд завода технологана. ХІара сменах нормаш тІехкхоачашьы. Къахьтта дика къахьегарца белгальяяна я ин. Степанов, Бурлаков, Литвинов керте латтача коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаечча установкай коллективаш. Съезда сийна хьалхарча квартала план 25-ча марта кхоачашье лоорІ цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Къахьегама совгІат

Гудермесски НПУ хьинаре къахьегам а лаьттамна кІала скважинашта ремонт я мастер Н. А. Хлудиев керте латта бригада.

Хаиал хьалха ремонт яь яккхара, яь ремонт дика хилийтари да цу бригадо ший керттера лоархІа лехкар. ДІадахача шера план октябрь бетта кхоачашйир цо.

Соахка ергІача скважинашта ремонт йир хаиал хьалха. Цу гІулакхо віаштІехьдалийтар пландах лаьрхІачул сонгІа 128 тонн мехкадьтта даккха.

Хьалха дІадахача хана лаьттамна кІала ремонт ераш кхь сменах болх беш хулар. Бакъда дикагІйола къахьегама методаш балха юкъехахьа йолаелча, хьалха кхоачашдеш хинна балхаш шин сменах кхоачашде віаштІехьдаьлар.

Цу бригаде керттера тербаж тІаборхийт къахьегам нийса віаштІехьбаккхара. Цу даьхье дикагІчарех лоархІаш я коммунистически къахьегама сийнен цІи лелаш оператора Петрученко Иванна, цун гІонча Сиидакщ Ефима смена. Технически наладах цу смена хувца езаш яр № 159 йолча скважинера насос. Нормал цу балха лаьрхІа ха 6—8 сахьат яр. Къахьегам нийса віаштІехьбаккхарах из болх кхоачашбир диъ сахьата. Иштта 169 процент кхоачашйир производственни [illegible].

КПСС XXIII-ча съезда сийленна накъа яхара къахьегама ватте эттай ков. Хлудиева кулгалду смена.

А. МАГОМЕТОВ.

КПСС XXIII съезда дикача къахьегама совгІаташца накъа йоагІа Грозненски автогенно-карбидни завода коллектив. ДІадахача шера план 4 декабрь кхоачашьяр тІаккхачиле кхоачашйир заводо.

1965 шера дента хьалха латтам хьайоагІа завода партийни организаце секретара К. Ф. Новоженина кулгалду ацетиленови цех. Дукха да я цеха коллективо коммунистически къахьегама цІи лелаю.

Цун продукци чІоагІа эшаш хоттташ я. Из эш вай республика мехкадьтта чакхдоаккхача заводашта, гІишлош еча, мехкадьтта доазагІа, иштта кхыча промышленни болхаш организацешта. Къилбаседа Кавказа массайолча республикашна, Краснодарски Ставропольски крайшна. Доха тІа уллача Ростово дІайиху цу заводо арахийца ацетилен.

ДІадахача шера 1700 эзар сома бедах кхоьй цеха коллективо. Массеш шу да кхоа. Лекинас кулгалду бригада хьалха латта. ХІара бетта 106 — 110 процент кхоачашью цо план. Бригада болх дика вІашгІехьбаккхха кодаш йовза аппаратчица я-Дашевни [illegible] Александровна. Иштта дукха еза нохакъостахша а завода кулгалхой а.

Цеха коллективе дикагІбараша юкъе ба йоккхагІа йола аппаратчица гІоача Н. Г. Дьякова, наполнителаш М. Н. Леонова, Леонидоваи С. И. Антоноваи.

Сурта тІа: (аьрдехьара — аьттехьа) М. Н. Леонидова, С. Антонова, Н. А. Данекина.

А. СУЛТАНОВ.

Н. Пашева сурт.

ТАШКЕНТЕ ВІАШАГІКХЕТАР

ТАШКЕНТ, 4 январь. (ТАСС-а специалиста). Индостански аьтІайрен сийлахь-йоккхача шин пачхьалакхен лидераш тахан віашагІкхийттаб Советски Узбекистана столице.

Боккхача лоархІаме долча цу віашагІкхетаре дагъя лоацараш хьешаш ба дукхагІа долча газеташкара бахьа телеграфни агентствашкара, иттаю долча мехкий радиош телевизионни компанешкара шин бІаь гаргга советски кхыча мехкашкарей журналисташ.

Майдан тІа хьатІайоал Мохаммед Айюб Хан чувагІа машина. Цуна тІехьа — пакистански делегаце членаш чубагІа машина. А. Н. Косыгина дІаие хьачувоалача дІайха моарлаьт а хоттташ тІаац Пакистана президента кхыбоза пачхьалакхен деятелаши, уж хьачубех правительства Шен помещене чу царна къоастагьча апартаментгашка.

Пакистанера хьалхий хьалчу я бига, правительства ЩагІара юха арабоагІа А. Н. Косыгин. Хьаькоаж Инде премьер-министр Лал Бахадур Шастрин индийски делегаце членаши. Советски правительствана керте латтача дІайха моаршал хоаттташ тІаац Инде премьер-министри кхыбоза накхааш, уж дІачубут царна къоастальча кабинетгашка.

16 сахьат даьлча хьехьалу дІаьдача сердалоно лерача йоккхача переговорни зала кхо дИ. Инде премьер-министр Лал Бахадур Шастри, Пакистана президент Мохаммед Айюб Хан, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин Іохаш геранча стола гонахь.

Пакистана президентана ва кхыча мехкашкарча гІулакхий министр Зульфикар Али Бхутто, оборона дешашта вола президента советник, торговле министр Гулам Фарук, информаце министр Ходжа Шахабуддин, кхыча мехкашкарча гІулакхашта вола секретарь Азиз Ахмад, информаце министерства секретарь Алтаф Бахар, керттера президентски секретарь Юсуф, МИД генеральни директор Алим, СССР-ера Пакистана посол Икбаль Ахтар, Индера Пакистана верховни комиссар Аршад Хуссейн, пакистански эскара генеральни штаба начальник инарал-майор Шер Бахадур, авиаце хармал, пакистански авиалинияе президент Азгар Хан, МИД директораш Бхатти, Ахунд, Кайзер Рашид.

Инде премьер-министра уллув ба кхыча мехкашкарча гІулакхий министр Сваран Сингх, оборона министр И. В. Чаван, СССР-ера Инде посол Т. Н. Кауль, МИД кхыча мехкашкарча гІулакхашта вола секретарь Ч. С. Джха, премьер-министра секретарь Л. К. Джха, чурча гІулакхий министерства секретарь Л. П. Сингх, Пакистанера Инде верховни комиссар Кевал Сингх, гІаштой бІуний штаба начальника заместитель инарал-лейтенант П. П. Кумарамангалам, МИД отдела заведующи Н. Дж. Бахадур Сингх, оборона министерства отдела заведующи Д. Р. Кохли, премьер-министра канцелярe директор Ч. П. Сривастава, МИД бедктоккхамара сотрудник В. А. Шарма.

Советски оагІонгахьара цига ба СССР-а кхыча мехкашкарча гІулакхий министр А. А. Громыко, СССР-а оборона министр Советски Союза маршал Р. Я. Малиновский, Советски Союза маршал В. Д. Соколовский, СССР-а кхыча мехкашкарча гІулакхий министра заместитель Н. П. Фирюбин, Индера СССР-а посол И. А. Бенедиктов, Пакистанера СССР-а посол М. В. Дегтярь.

Официальни віашагІкхетар дІадолалу.

Пакистана президентаген Инде премьер-министраген къамаьл ду СССР-а Министрий Совета председателв А. Н. Косыгина.

А. Н. Косыгина къамаьл

Веза господин президент!

Веза господин премьер-министр!

Оаха Узбекски Советски Социалистически Республика столице — гІаьре Ташкенте гІад а даха моаршал хотт господинага Лал Бахадур Шастреген господинага Мохаммед Айюб Ханаген — Советски Союза халкъана чІоагІа лоархІаши доттагІал лелаеши халкъаш долча сийлахь-боккхача азиатски шин мехка — Инден Пакистанен гІорбаьнна болча пачхьалакхен деятелашка.

Советски правительства гІад а яха тІаийцар Инденен Пакистанан юкъера гІулакхаш тоадаре доа віашакхари духьа юкъарчуа деешаш бувзаваш оттадара Пакистана президенти Инде премьер-министри Ташкенте віашагІкхета раьза хилар.

Цу віашагІкхетара хьакъехьа ше предложение луш, Советски правительствана дагаь хиннарош Пакистанен Инден халкъашцарча доттагІлен уйлаш яр, тІема балийна кувзоденна нах бовбелга а халонаш а віашкаргеш машарген бодача накъа тІа ертара царна новкъостал дергдар. ДІахача тІемашка къаьстта йоккхий халонаш ший дагІача хьаьхьа тІаккхаьча йолча Советски Союзо чІоагІа хаш бу цунара, еш моархІ цун ниеташ.

Индин Пакистанан — тха къулабехьара лоалахой. Тхо массаш а хинна Советски Союза Инденарен Пакистанашарен доттагІлен гІулакхаш чІоагІдара тІехьа хиннa ца Іеш, цу мехкашта моашта юкъе а машарe доттагІалли хилара тІехьа а.

Инден Пакистанен халкъий исторена кІедаьта йоккхац оагІув оагІох а тела цар кхыча мехкашкара тІалевача дола духьала гуралера къовсам лоаттабаь моттигаш. Уж цхьана оарцагІдалар бахьан халаш лаьхкхар колониализмана котало, хІаьта пурухьа айтар цар хинна а оагІорахьара нах. Тахан а, халхагІа из хиначча тайпара, Пакистанен Инден моастагІашта цара хьашт дикаш хургдаш уж віашка кхохахкар.

Индийски халкъи пакистански халкъи віаший гаргга оаш дола гІулакхаш дІадахача занапа дукха хинна хинна Іац. Ткъна ю Пакистани Индии доттагІалла йола, моашта юкъе хьаьрттам дола лерргага вежарий хьалдарашта кхестадийн. Машара кхьъаца кхестален, ипбай къамаш дегІакхувлара накъа тІа гІолла толаме дІаьхахийна дохьа ухаш йола пачхьалакхенаш а хинна бІаргагор. Йоккхий торонаш болаш да индийски пакистански халкъаш. Цар бернатерча балхана, цар творчески хьинар хьадекхаре, цу мехкашка долаш дола естественни ресурсаш тахкаро дьтув боалийт цар экономически прогресс сихье.

Советски халкъан Советски правительствен чІоагІа дика хийтар Пакистанен Инден правительствашш тІеш сонабе раьза хилча. Масе мехкарча прогрессивни нах раьза хилчтаьй ла тІаийцар шоаш машарен доттагІа долчен баха безам болаш хилара Инден Пакистанен пачхьалакхен деятелаш цу тІехьа [illegible].

ХІанз Ташкенте віашагІкхетар Пакистанан Инденен юкъера гІулакхаш тоадаргахьа эргале ергйола віашагІкхетар санна лоархІ оаха. Из тайпа уйла дагаь а йолаш шина а пачхьалакхен кулгалхой Ташкенте бехкаб аьнна хеташ ва тхо.

Хьеталеш за, цхьа віашагІкхийттадар аьнна хьалхашка латта деррига дешаш къастаде халахургхилар. Цхьабакъда, уж къастадаргахьа бола никъ белгалбаккхар, віаший тешам бергболеи дІахо дувнар кхетадергдолеи хьадаш оттадар а хІаьта цу цхьан хана юкъера гІулакхаш лер тІа дахара тахан новкъарле еш дола дешаш къастадар а. Цунах хьалхашкхаьа боакха лоархІамера гІа хургбар, хІаьта цІенна дог-уйла йолаш нел болча нахаца цхьана тхо дог тайна да президент Айюб Хане премьер-министр Шастрев из гІа баккхара шоай ниц кхоачар дергхьарах. Вахаре бакъду, правительствашна къовсам тІа дола дешаш, шинна а оагІон хьаштаж тербал а деш, саббарагІеи нийсеи къестадеш хилча юкъера дешаш дІадаьха ца Іеш, уж дагдувла моттигаш а дикка кІезигъеш хилар. Ткона хет шинна а мехка общественностин кепа йоалеи викалашен, машара уйлаш дагахь а йолаш, цу гІулакха новкъостал дергда аьнна.

* * *

Индийско-пакистански гІулакхий кхоане индехи пакистанехи, хьалхашка латта дешаш цІеначa дег тІара, дІа-хьа дувдар кхетадеш, чІоагІа уйла тІадхийта къоастаде уж кийча хиларах тайпа я. Советски Союза правительства ший оагІонгахьара мамогга новкъостах дергда уж дика уйлаш кхоачашхилийтара. ХІанз віашагІкхетар аьттонца чакхдалийтара мел эшар де кийча да тхо.

Президента Айюб Ханен премьер-министра Шастрен переговораш ергья Советски Союза халкъий вежарашха болча декала юкъе доккхий толамаш даьхача Советски Узбекистана лаьтта. Тха мехка, къаьстта а средне-азиатски республикай халкъашна дукхача хана дена айкха торговни культурни бувзамаш лоаттадаьд Пакистанен Инден дахача халкъашца. Переговорашка дувца лаьрхІа дола цу шинна а мехка юкъера гІулакхаш лер тІа дахаре новкъостал дергда ала йиш йолаш да Советски Союза Пакистанашарен Инденарен доттагІлен бувзамаш дІахо кхы а дукхагІа дегІакхувлара, цо дІахо тоадергда цар къамаш лоІаш чІоагІбара тІадерзадаь экономически культурни гІулакхаш, айергья цу халкъий хьал-торо.

Машар безаш мел бараш чІоагІа уйла тІадхийта а сатувсаш а хьеж Пакистана президенти Инде премьер-министри віашагІкхетарах хургдолчунга. Уж уеш Пакистанен Инден

(ДІахоадар 2-ча оагІо тІа).

АЗЕ, АФРИКА, ЛАТИНСКИ АМЕРИКА ХАЛКЪИЙ ВАРТ-ЦХЬОАГІОН ЦХЬОАЛАГІЧА КОНФЕРЕНЦЕГА

ГАВАНА

ЧІоагІа даькъала буац вайха революционни Кубай столица віашагІкхийтта Азе, Африка, Латински Америка халкъий барт-цхьоагІон цхьоалагІча конференце делкъа лоацараш.

Тахан Гаванагахьа поттай империалистически агрессе низа тан колониализманен духьала, къамаш социальни гІулакхашта халкъан нуъкъадахар духьа къовсам мел лоаттаберий уйла. Советски наха шун конференцега моаршал лу, империализмана духьала къовсам лоаттабу кхаь континентера дукха нах кхы а дукхагІа хоатабараш социалистически мехкашцаре, дуьнен халкъашта юкъерча баллой йовлашца цар дешаш деттагІеш чІоагІдерш цо эттув боайкхаргхилараш чІоагІа дог тийша а болаш.

Империализмана духьалара низаца шоай гІулакхаш цхьана чакхдахар Іалашьтта боккхача лоархІамо да дунен халкъашта юкъе хІанз латтача хьалашка. Америка ВіашагІкхийттача Штатий империалисташ чІоагІа гІоргІерт дерригача прогрессивни ницашта, шорта Вьетнама турпалерча халкъа духьалара тІема агресса. Африка, Іарбай Машхбаллий, Латински Америкай дукха халкъаш хІанз а Іазапе лоаттадаьц ба колонизаторш. Миллионашка болча наха йола расистски мехкаташ ший Къилбехьелафрикански республикахеи Къилбехьа Родезихеи. Империалисташ шоай бехке бар ду Латински Америка халкъаш. Цар гучча хьафа интервенци хьаяйр Доминикански Республикана духьала. Кубина — Маьлбуззен лакхьара агресс хьалхарча социалистически мехка духьала шинтанен хьаргшин тІатуххаш политика латташ ец.

Тхо чІоагІа дог тийша да, паргІата ваха деича Азе, Африка, Латински Америка халкъаша дерригача дуьнен прогрессивни ницашца цхьана агрессорашта чІоагІа хІанза тахаргхилара, халкъий паргІата неха хьахаргхилара хьахархилара, партанунна дьанеча мехкаша неоколониализма чІоагІйолийтарг ца хиларах.

Советски халкъа соццаш хорам лоархІ империалисташа бокъо йоацаш леладу гІулакхаш кхыча мехкий чурча гІулакхашта уж юкъагІертари, хІаьта шой интернациональни декхара тешаме долча цо шийна маган дола новкъостал даьд, дІахо а дергда паргІатечи къамаш партанунналеш бахьан долаш къовсам лоаттабечар халкъашта.

ДегІахача мехкаша экономически самодеятельность йиксара новкъарло а, халкъашта найдена дола оалангаре социальни хувцамаш дари накъа тІа уж ца оттийта гІерт империалисташ. Экономически проблемех пайца шун конференце аьча решенеша, шеко йоацаш, новкъостал дергда неоколониализмана духьала, къамаш экономика сихагІа дегІакхувлар духьа лоаттабеча къовсама. Советски Союзо, шийна дІахо а мамогга хьаллоацаргда дегІаха мехкаш, чІоагІ а дергда, шер я дергда царшца массе оагІорахьара, цхьатерхара балхаш леладу барт-цхьоагІон гІулакхаш.

Гаванаски конференца віашагІтехар — Азе, Африка, Латински Америка халкъаша цІениха а кавзира ца доахаш цхьоагІенгаш кхетадалабарген кхача гІертош хилара, империалисташа колониализманен духьала, паргІата, къамаш партанункьене, социальни прогресс бахьан долаш, халкъашта юкъера машар бахьан долаш хоаден боллаш цхьана къовсам лоаттабе уж кийча хилара деца тешал. ЦІенача дег тІара наха тхана кхь континентарча халкъий кхаза духьа, дерригача дуьнен халкъий кхаза духьа конференце беча бераккатечча балха тІа толам бахар.

Л. БРЕЖНЕВ,
А. КОСЫГИН.

СЕМИЛЕТКА ХАНАРА

«Сунжанефта» мехкадаьтта-промыслови управлени семилетка хьанара я. 1958 шера март бетта Карабулака-Ачалукерча кхайда тӀа кхоьла мехкадаьтта управлени йиллар. Буруь дерта контора, мехкадаьттахой бригада, клуб, общежити, болх беш 15 фонтанни скважина — цу боахаман лаборатор кхоанача управлене болх.

Семилетка шерашка йовкха промышленни предприяти а химически лаьттай мехкадаьтта управлени. Управлене тӀехоьтӀа шин промысел (цӀ Карабулакеи, вож Заманкулей), йовкха буруь дерта контора, хехкӀ цех. Хьалхь болх беш я газобензинови завод, гараж, котельни. Насосни а йолаш болча Нийсара биллача хий боахамо деннеи бийсаннеи 11 эзар куб. метр мела хий хьадайт бахьана махкий промышленни предприятешта. ХӀаьта 1958 шера деннеи бийсаннеи 200 куб. метр мара даьккхацар мела хий. Дика тоаьвча поселке бах мехкадаьттахой. Укхаьа хьалхьа школа, бийр беш, общежити, кхы а кхиха гӀишлой. Дерригта цу тӀешлошка хьалхьитта ахча — 67 миллион сом да, балха юкъейоллаьй 180 промышленни объект.

ВорхӀ шера шоаш дукхагӀа кхийнад хьадоаккха мехкадаьтта, 5,3-аь дукхагӀа йоаких газ, планал совгӀа даьккхад 92 эзар тонн мехкадаьтта, 68 миллион кубически метр газ, 1,7 миллион сом кхачадаьккхен ахча кхоабаи.

ЧӀоагӀа кхоачаме гӀулакх къарлӀаьккхад 1965-ча шера Баманкулерча мехкадаьттахойта. Советски Союзе эгӀара хьалха 3977 метр кӀоаргӀа юбсий хийхашкар мехкадаьтта даькха довлалар № 48 йолча скважина. Буруь деттарий боккха толам ба из.

Дика къахьийтад семилетка шерашка изобретателашеи рационализаторашеи. Царо кхайчаьр балха юкъейоллаьча предложенешта 1480 эзар сом пайда баьб управленена.

Дукха специалисташ хьаьхинаб управленено. Инженерно-техническаи боллой дукхагӀча дакъа техникумашкеи институташкеи дийша баьбинача тхоай наьах хиннаб. ХӀанӀ укх сахьата лакхерча дешара заведенешка деша бегӀа 73 саг. ХӀаьта болх беш чекхьа дийна йистехьийна ворхӀ шера 84 саг. Мехкадаьтта техникум кхийнай № 9 йолча промыслана заведующий болча П. В. Еремеева, мехкадаьтта дӀахиндаш болча цеха начальника И. А. Тонкогубова, электромонтажни цеха начальника В. К. Сидоренко, бригади мастера И. П. Летникова, кхиттанаь.

Семилетка шерашка шера мехкадаьтта даьккхара план тоамаш кхоачашийр управлене коллективо кхелагӀча декабре, хӀаьта газ даккхара задани ханал кхо бутт хьалха кхоачашийр. Буруь тохара план кхоачашъеча новагӀа дакъа лаьцад мастераша ш. Б. Ф. Васюкова, А. И. Волина, И. М. Вороданко, И. Т. Губина, Д. И. Тонкогубова, В. В. Вукиева.

Дика латт управлене промыслашка геолого-технически мероприятеш балха юкъейхаьхьара гӀулакх. ХӀара бригада коллективо шоай кертерра деххар лоархӀ йолаш йолча торонех бизза пайда эцар. ШоагӀа эксплуатаци ярах 640 эзар тонн геолого-технически мероприятех 34 эзар тонн мехкадаьтта даькхад технологашта. Газобензинови завод болх бе йолалийтанех йиш хилар алах йоага газ дӀакъовла, тух юкъе тургасаца мехкадаьтта шӀенза. Дерригта алаш дӀакъовла вӀаштӀехьа-м дӀаьмадаш тха, баккъда, гӀалагӀача шера цу гӀулакх кхы а чӀоагӀагӀа тергалде дага да тхо.

Кхы тӀа а теалуш доагӀа мехкадаьттахой бахача поселке хьал, дукха ха йоацаш йиь этажах латтача цӀагӀа бахаьа хайнаб нах. ХӀаьта хьалхе йолаьй шоалагӀа йолий беш, прачечни. Кхача реалтидаь завод а а ма латтан.

Семилетка [illegible] дукхагӀа болх бу [illegible] гӀулакхо [illegible] управлене начальника [illegible] С. Дмитриенко [illegible] С. Аудвинов [illegible] В. Т. Косенков. [illegible] ЧӀоагӀа тӀехьахьтт тха [illegible] мехкадаьтта тӀоаьшо [illegible] технически [illegible] Цу хансано болх [illegible] хьал скважина эзар сом ахча кхоанр. Юосия тӀоаьмета бурув тохар а ледара ъел. 1966-ча шера тха кертера деххар да Серноводскерa, Баманкулера, Ачалукера керда мехкадаьтта майдаш хьаеллар. 5,4 процент лакхдаьа дӀаь мехкадаьтта даккхар. ХӀаьта буруь деттараш 3000—7000 метрага дӀаккхачаргба.

1966-ча шера оттаьа планаш управлене коллектива кхоачашъолургйолаш а я уж кхоачашде тоновашъ а я.

Д. ЗАХАРОВ,
«Сунжнефть» НПУ партборгни корни.

Партийни вахар

СЕНАХ ЛАТТ ПАРТИЙНИ ГРУППА НИЗ

МоллагӀча гӀулакха тӀа аьттув балха эгӀара хьалхе юкхьанцӀарча партийни организацешка беча организаторски политически балха боарамах тийша долаь хоьш да. Совхозе производства ерригача участкашка а торговле общественни кхачани предприятешка а из нийса вӀаштӀехьабоаккхар дукха партийни группа бах. ТоаӀара дукхагӀа ухаа тӀаьлиьта ахиннай КПСС Урус-Мартана райкоме юкъайдарча партийни организацеши. ХӀанӀ ала йиш йолаш да, укх тӀехьарча хана, хьаьтта а КПСС ЦК мартовски Пленум хиннача тӀехьагӀа, бахьна култаладири организацешна идейно-политически йистан балари дахьъера партийни группай лоархӀам лаьдаьалт лакхбеннаб, аьна.

Шахкача шера 11 бетта 328 тонн йӀална аьнайр аьна, а шера пламал 23,8 тонн дукхагӀа шура архьй фермай хьалбаш давладаьша цачабаьаккхаьга. Фермашка хьалхйиннаб производства ьахаха латтараш. Бутт совгӀа ка а хоабаьа Хамидова Тамарас, Мусаева Марусс, ахьчар 1966 шераь — ворхӀача пятилетка хьаьлхарча шера чотах кхахьбра.

Хьалха ихьаккха порядок яцар «Терек» яхача совхоза 1-ча отделена шурий-товарни ферме, хьайбаш лаладараш ювхье къахьегӀа дисциплина лоха яр. Организаторски кхетамен болх бацар цига беш. 1965 шу доаладеннача юкхьв дуьгӀадеш кеола коммунист иза. Доут-Мерзиев Ахьмад а болаш ферме вӀашагӀьоллар партийни группа. Лакхе хийца кхоачамбоараш дӀадаха йоладер из. ЭгӀара хьалха уйла тӀаьахитар коммунисташа къахьегӀа дисциплина чӀоагӀдара, хьайбаш лаладарий йохраш хьахоржара, доахана гӀулакх дикагӀа хара, къаьстта а бокх йокабераш шоаьта тӀадшлаш гӀулакх диза кхоачаш ца доаьи бола боллой ларгӀа бахара, дика мел дола хӀама доармадара новкъостал де дезаш долча пен газета лоархӀам лакхбара. ХӀана-м дац, бакъдар аьлча, ферме хьаьлагӀа хинна во хӀамаш, дикка тоаьннад цуи хьокхамаш а.

Партгруппай балха тоабара новкъостал хиннаь [illegible] парторганизаца беча балха [illegible] царна партебо райкомер [illegible] та совхозий партактиваш [illegible] [illegible]

[illegible] партогранизацешка (секреташ ш. Тагаев, Тайдаев, Бережненко), цхьайолча кхьача парторганизацешка.

Хоьш да, массахана шоай терко еш йолча моттигашка партийни группаша болх дика беш хилар. Партийни группай балха гӀулакхаша шоаш а дӀадех царна даим новкъостал делга, организацерча гӀулакхашта шоаш дух тӀа йоахийтаргӀа, коммунисташа лакха а лоалаш кхоачашде деза деххараш царна доавийтила.

А. ПАЛЬЧАН,
КПСС Урус-Мартана райкома оргпартбалха отделе инструктор.

Ханал хьалха кхоачашъергья

Дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхар 1965-ш Нохч-ГӀалгӀай химфарм-завода коллективо. ВорхӀ шера план сентябрь беттан дӀадахача шера план 15 декабрен кхоачашийр цар.

Промышленни бытовой тайп-тайнара продукци ерахьц заводо. Лакъ - басара материалаш, алифа, стеклотара, шаькъа, химийола бытовой продукци хьаю заводе.

ДӀадахача шера къаьстта дика къахьегама толамаш даьлад заводе стеклотари цехе коллективо. ВорхӀ шера план массанел хьалхагӀа кхоачаш а я, планал совгӀа 640 эзар шуша хьайир цеха коллективо. ХӀанӀ а заводе цехий коллективашта юкъе хьалха латт цу цеха коллектив.

Норма 17 эзар йолаш деннеи бийсаннеи 20—21 эзар шуша ю цехо. ДӀадахача шера ноябрь бетта дена 1966 шера чотах болх беш я из.

Кхаь сменах болх бу цехо. ХӀара сменах шишша норма кхоачашъю мастера Вахаев Халима бригадо. 16 сагах латт цуи бригада. Массане а барт тайна хьинаро къахьет цар.

Къаьстта дика къахьет операторашта Некрасова Еленас, Ипатова Аннас, Шамилева Тамарас, Корсунская Лидас.

Цхьан сменах 2400 шуша хьаю Шамилева Тамарас, Ипатова Аннас. Из хул шин нормал совгӀа.

КПСС XXIII съезда сийна продукцега дӀадоар лохде, бракдӀадакха, электроэнергии бодали кхое, 1966 шера цхьоалагӀча кварталан план ханал шин кӀира хьалха кхоачашъе, аьнна лакхиа социалистически деххараш тӀаийцад цеха коллективо.

СУРТА ТӀА: (аьттехьара аьрдехьа) Шамилева Т., Ипатова А.

С. ШАДИЕВ.
И. Пинаев сурт.

ХЬЕХАРХОЙ НОВКЪОСТАЛЦА

Дуккхача шерашка школа хьехарца дувзадениа дешаш кхоачандеча хьинаро дакъа лоацаш хьайоагӀа Шелковской станицерча юкъерча школа дай - нанай комитет.

Комитет тоъаь борхӀ сагах латт. Дай-нанай комитета чуйсадӀаш укх тайпара комиссеш я: дешара - хьехама, культмассови, всеобуча, политехнически производствени дешара.

Комиссешка хоьжа нах цаьлхаь школа балхаца бувзабенна хиина а шоай деххараш дика доладаь а ба.

Четверта лоаза - кхоаза вӀашагӀкхет хӀара комисси.

Е дешара шу дӀадолалуш кастка деша ца ухаш дусар цхьоалагӀча классашкара бераш. Цу гӀулакха чӀоагӀа хьайзар дешара - кхетама комиссера новкъостал. ХӀанӀ деша ух бераш.

16 ноябре школе эгӀара вогӀа йолча 7 «а» классерча дешархойи дай - нанай комитета членаши болаш собрани хилар. Хьалхарча четверте 73 процент мара дацар цу классерча дешархоех дешарах кхеташ дола бераш. ЧӀоагӀа дийцар из дош.

Собрани хинначул тӀехьагӀа а цу классерча дешархой хьокхамаш дакхлара лаим терко еш хилар комиссо. Цудухьа шоллагӀча четверте 90 процентах тӀех хилар дешарах кхета бераш. Иштта тоаеннай дешархой дисциплина а.

Каст-каста урокашка богӀаш дуа комитета членаш.

Классни дай-нанай собранеш еча хина хьехархоша а тайп-тайпарча юртарча специалисташа а лекцеш еш.

С. СУЛТАНГИРЕЕВ.

РСФСР СВЕКЛА ЛЕЛАЕЧА ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТУРПАЛ ЯХА ЦӀИ [illegible]
ХЬАКЪАЬЬАРА

СССР ЛАККХЕЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Шекарӑ свеклай хьувкхен лакхбеча, из дукхагӀа хьаьбоаккхачеи кийчъечеи толамаш дахарах ЛЕНИНА орденцеи «СЕРП И МОЛОТ» яхача доаьо медалцеи даьлла СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТУРПАЛ яха цӀи луйла:

1. **Ансбаьва** Мария Пахомовайна — Курски областа Курски районa «Красное знамя» яхача колхоза звеньевойна.

2. **Вунин** Михаил Афанасьевича — Белгородски областа Борисовски района «Большевик» яхача совхоза директора.

3. **Бурмиков** Иван Ивановича — Краснодарски края Каневски района «Заветы Ильича» яхача колхоза председателa.

4. **Будавани** Василий Борисовича — Воронежски областа Острогожски района Ильича цӀерахча колхоза механизированни звеной звеньевойна.

5. **Веришкин** Иван Тимофеевича — Орловски областа Глазуновски района Калинина цӀерахча колхоза председателa.

6. **Герасимов** Иван Егоровича — Тамбовски областа Мордовски района «Заря коммунизма» яхача колхоза механизированни звеной звеньевойна.

7. **Гловьев** Михаил Федоровича — Воронежски областа Панински района Дзержинскийг цӀерахча колхоза агронома.

8. **Глухов** Николай Петровича — Тамбовски областа Ржаксински района «Красный путиловец» яхача колхоза председателa.

9. **Гойко** Михаил Андреевича — Белгородски областа Корочански района «Вторая пятилетка» яхача колхоза механизированни звеной звеньевойна.

10. **Дутнебит** Яков Петровича — Алтайски края [illegible] района «Кубанка» яхача совхоза директора.

11. **Еременко** Назар Константиновича — Краснодарски края Тимашевски района «Россия» яхача колхоза председателa.

12. **Еременко** Петр Ивановича — Краснодарски края Динскои района «Заветы Ленина» яхача колхоза механизированни звеной звеньевойна.

13. **Комаров** Раиль Исмагиловичa — Башкирски АССР Кармаскалински района Фрунзе цӀерахча колхоза звеньевойна.

14. **Кравченко** Михаил Ивановича — Краснодарски края Усть-Лабински района «Кубань» яхача колхоза бригадира.

15. **Климов** Николай Сергеевича — Курски района Солнцевски района «Победа» яхача колхоза механизированни звеной звеньевойна.

16. **Лагутин** Николай Васильевича — Рязански областа Скопински района «Гигант» яхача колхоза механизированни звеной звеньевойна.

17. **Ломарева** Мария Ивановайна — Белгородски областа Шебекински района Ленина цӀерахча колхоза звеньевойна.

18. **Лупанова** Александра Николаевайна — Липецки областа Добрински района Нестерова цӀерахча колхоза колхозхочуа.

19. **Мазлумов** Аведикт Лукьяновича — юртбоахама Ӏилмай доктора, Ерригсоюзни шекара свеклай шекаран Ӏилма-техкама института селекцеи генетикай отдела заведующега, Воронежски область.

20. **Меркушнников** Павел Яковлевича — Курски областа Обоянски района «Россия» яхача колхоза председателa.

21. **Моргацкий** Евгений Ефимовича — Ерригсоюзни шекара свеклай Ӏилма-техкама института Первомайски свеклоэвичи опытно-селекционни станце агротехника отдела заведующега, Краснодарски край.

22. **Мусаева** Махьмада Тамарена — Нохч-ГӀалгӀай АССР Шаьлан района «Джалка» яхача совхоза звеньевойна.

23. **Нагорный** Иван Михайловича — Ставропольски края Кочубеевски района Чапаева цӀерахча колхоза механизированни звеной звеньевойна.

24. **Останов** Вадим Григорьевича — Краснодарски края Приморско-Ахтарски района Ленина цӀерахча колхоза механизированни звеной звеньевойна.

25. **Пенкин** Александр Кузьмича — Пензенски областа Башмаковски района «Вперед» яхача совхоза механизированни звеной звеньевойна.

26. **Савушкин** Василий Ивановича — Тульски областа Узловски района «1-гӀа Май» яхача колхоза председателa.

27. **Сошников** Егор Ивановича — Воронежски областа Анински района «Победа Октября» яхача колхоза тракторни бригада бригадира.

28. **Ткачева** Мария Демьяновайна — Курски областа Льговски района КПСС XXI-ча съезда цӀерахча колхоза агронома.

29. **Хафизов** Шариф Сагировича — Татарски АССР Октябрьски района «Дружба» яхача колхоза председателa.

30. **Яньшин** Дмитрий Васильевича — Воронежски областа Новоусмански района «Рассвет» яхача колхоза механизированни звеной звеньевойна.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 шера 31 декабрь.

ТАШКЕНТЕ ВӀАШАГӀКХЕТАР

(Йистадоалар. Доалалу 1-ча оагӀо тӀа).

пачхьалкхений дуьгӀалхой хьакъаьлаь, Ташкенте вӀашагӀкхетача аттув балара а Индийски, Пакистански халкъашта юкъе машаре дика лари хилар а лоь царна. Дика ахаь кхачарга хьеж уж Ташкентера, цар бог доах из вӀашагӀкхетар беркате хургдолча а пачхьалкхашта юкъера машар ӀалашбӀо йиш йолаш хиларах, хьмьеттел хӀанӀ аттача хьалхарах хьалашаа а доиааш къастара навкъаш даха йиш хургхиларах бола беррийтача прогрессивни наьха тӀешам чӀоагӀберрхиларга а.

Мукъа ба сона, господин президент а, господин премьер-министр а шун мехкий халкъий хьаштий дукха, деррига дуней тӀарча машара дукха бола аьттоца чакхбалба шун аьнна шоана лоаца баккха. Тхо дог тийша да, керда, 1966 шу Инденен Пакистанан юкъе дикача доалахой гӀулакхаш оттаргхиларах.

Цул тӀехьагӀа шакхе а лагӀув бонъоина раьаа а йолаш А. Н. Косыгина къамаьл де дош лу Инде премьер-министра Лал Бахадур Шастрена.

Лал Бахадура Шастре къамаьл

Г-дин председатель,

Г-дин президент, доттагӀий!

Эттара хьалха са безам ба, председатель Косыгин, укх исторически аьнатски гоаьте вӀашагӀкхета согаи президентага Айюб Ханагеи йиш хилийта йола шун баккъахьара инициатива са халкъо, са правительства, из айса а могаеш йола цӀенача дег тӀара раьза хинна уйла шуга дӀахайта. Геттара чӀоагӀа раьза а хинна аз сай цӀерах а сай делегаце цӀерах а барказ бал сейла безаме тхоашта хьошалла дарак а тха иштта чӀоагӀа тоаьн йоалаш еш хиларах а.

Оаха сихха а раьза хинна а жоп делар Ташкенте вӀашагӀкхетача дакъа лаца беш тхо хилйача. Шун дагахьа лаьтта машар оттабара уйла, бахттама баккъахьара уйла я. Машар лахара хилайза баргбоацаш ба Индена а Пакистана а, шун боахагӀа, бӀарча хьайнача дерригача алаьшта а. Индийско-пакистански гӀулакхий исторена юкъе керда кортӀа хьабелла хьажа деза вай. Са безам бацар дӀадахарий истори хӀана юха керда ӀӀа. Са дег тийша да — кӀоарта тема а теш, цунах дог тийша президент Айюб Хан хиларах, — тха шин мехка юкъера дов доккха хьаштлоацар хиларах. Укх вӀашагӀкхетачара вай деххар хила деза дӀадаьхарий хьакъеча вӀаший гӀоттарӑ машар ӀалашбӀо йиш йолаш кийча тараш а ца еш, дӀахо хургдолчул уйла едга.

Сона хов, тха шин мехка юкъе къастаина дукха проблемаш йиса хилар. Кхьметтел геттара дика гӀулакхаш юкъе латташ долча мехкий а хул вӀаший барт ца кхеташ доле а кхьметтел къовсам тӀа лоза а дӀамиш. Оаха шинне къайлайхахьа мегаргдоала дош сенах латт аьлча, из латт, барт вӀашагӀ ца кхетам дола уж дешаш къастадара средство а лоархӀаш низа уйла е ела тха, е ни дош къастадара аьна чӀайкха а юкъе боаккхаргбац аьнна дӀакхайкхе деза тха яхача Ӏайнах. Нагахьа санна къоьтдола мехкаш, кхьметтел йоакхий ресурсаш йолаш барт вӀашагӀа ца кхеташ долча дукхача кӀоаргахча дешаша хоадаьа латтача мехкашта гераца вӀашиа дов ца де могаш а машаре дахара принципе ларда тӀа вӀаши улув дакха могаш а хилча, тӀакха Индии Пакистани санна дола, керттера проблема — шоай халкъий бахара экономически хьалдаш толдегча долаш долла мехкаша йита езаний моллагӀа а проблемаш гераз юкъе даккхара новкъаца къастаьрра ца?

Дунен халкъашта юкъерча гӀулакхашка низ юкъе боаккхилга бакъаха лархӀа мегаргдац агрессена хӀама юха тухаьза ярйоацаш хилча мара. Цудухьа низ юкъе боаккхаргбац аьнна тха шинна а оагӀоно дош хилар тхох хӀараьар вокхаи территориальни бӀарччала сий де раьза хилар хургар. Оаха массана а лыхаь хӀаьта тахан цӀаьха а ях ай. Оаха цхьаккха шеко а йоацаш Пакистана суверенитета территориальни бӀарчали бакъьеш хилар. Иштта тхо дехарийла да тхоай территориальни бӀарчали суверенитети лорае а.

Из къаьгга бакъдаь дӀагӀайийна дахьначул тӀехьагӀа индийски пакистански гӀулакхашта юкъера деррига дешаш шинна а мехка халкъий аттув болча оагӀоракьа хувалургда.

Аз лакхе аьннача тайпара, иштта долча вӀаший юкъерча гӀулакхашта ларде хила деза машаре дахара политика тӀеоцилга. Цунга хьежжа массехк оагӀорахьа дераадь гӀулакхаш чӀах ца дахьача даргдац. Масала, цӀенъла дӀалакка еа цийлача тӀема атмосфера.

Нагахьа санна кхоа йоазон тӀа я радио чу гӀолла пропаганда яра бахьан долаш моастагӀал юкъе лоххаш е тешам йайна моттиг а хуле, шин мехка юкъерчи гӀулакхашка ма латташ а хуле, правительствашта керте латтача оаха футнагӀа дувце а, дов гӀаттаро кхерам массаьа хургба. Оаха лоархӀаш дар хила деза бӀарча хьакйинача шинна а мехка юкъера гӀулакхаш тоаделга. Вай тоговлаи кӀевиглӀуш латт, хӀаьта на кӀевит ца а лув кхы тӀа а шеръала еааш яр. Дукха хаш йоах Инденеи Пакистанеи юкъе гӀолла. Къовсамаш хуцдувлаш дола гӀулакхаш ца а хулей, цхьана чакхдоаха гӀулакхаш бахьан долаш шакхе моах бӀаьхий ба йиш яр царга.

Из деррига айса дувлача хана шинна а мехка юкъера барт вӀашагӀ ца кхеташ дола дукхаз дешаш оаха къайлакхухьаргда е къайлакхадьа деза аьнна хетийта валлац со. Уж дагарде са безам бац. Цхьабакъда, аз ях, уж деррига проблемаш юкъарен переговораш ярен наькъаца къоастае еа, низ юкъе баккхара наькъаца а ца къоастаеш. Гераца деча довно къестарел дукхагӀа хьахулийт проблемаш. Ша-юха дувцар кхетадарак барт вӀаштӀехьаларахь хьалхашка латта духьале я из. Цхьаькха оагӀорахьара, машар латтача хьалашка реальни прогресс хилийта йиш я вайга вайна юкъе латта барт вӀашагӀ ца кхеташ дола дешаш къастадара гӀулакха.

Тоьал дика хӀама карагӀдалар хургдар, нагахьа санна председателa Косыгина гулдаь укхаза вӀашагӀкхийттача вайна юкъера барт вӀашагӀа ца кхетам дола дешаш къастадара низ юкъе боаккхаргбац аьна бартхьа далла мегача. Цо шинна а мехка ашаш долча дикача доалахой гӀулакхаш оттадарга бола никъ а бударгбар. ХӀаьта иштта дукхха вай проблемаш къоастаелга дикка аттача а доаккхаргдар. Вай, бакъдар аьлча, дуненарга, зувца а деза кхьолда дешаш, цхьабакъда нагахьа санна царех цхьадолча дешашта вай барт вӀашагӀа а ца кхета укх гаргарча хана барт вӀаштӀехьбаргхиларга бола никъ бӀаргаго йиш йолаш а хуле, тӀаккха а бита безац вай машара никъ.

Боккха бехктаккхам ба тхона тӀалаттар. Индостана ах гӀайрен тӀа баха пах 600 миллион саг ва, е дерригача адамех 1/5 дакъа. Индин Пакистани дегӀаахен тоаллен йиш хилийтара машаре яха Ӏоьаийла еа уж. Даиман дов латтача а моастагӀал долча а хьалашка вай халкъий даьйъа кхьметтел йоккхагӀа а кхоачарга халонаш. ВӀаший тӀом бара меттел, хьалувла тӀом бе вай къелаца, лазаращца, боадонца. Шинна а мехка бахача наьха проблемаш, цар сатувсараш, дог доахараш цхьатерра да. Царна деза дош тӀом бац, машари прогресси я. Царна эшар герзи тӀема кхоачами бац, кхача, бракъа, тхов вӀийле я.

Ер лоархӀамера вӀашагӀкхетар да. Дерригӑ дуне за вайга хьежаш. Пакистана президенти Инде премьер-министри вӀашагӀ а кхийттабар, барт вӀаштӀехьбаккха а магийзар царна аредола хӀама ма хилла. Вай гӀулакхашца дӀахьовхаргда вай проблемаш дуней событей шерагӀча гома юкъе къоастаюлургйолаш йоаш хилар.

Советски правительствона вертте латтачо хьакъайнару къамаьл де дош Пакистана президента Мохаммед Айюб Хане луш хилар.

Мохаммед Айюб Хана къамаьл

Г-н председатель, г-н премьер-министр, хьамсара делегаташ!

Са делегаци а со а чӀоагӀа зега тоам хиннай гӀалахан да, Узбекистана республика укх исторически башха - дикачеи столице бахача наха безамеи деза тхоаш тӀавицарах. Культура лакъе дукха традицеши дӀаяхача башха - дикача хана хинна дукха хӀамаш да укх районерча халкъей тхан юкъа. ЧӀоагӀа сий де доагӀаш хӀана да, укх исторически конференцена лаьрхӀа дуькъал ер гонах харжар, хетаргахьа, укхаза вайна кораргба тха къоанен керда лостам — вӀаши новкъостал дара ларда тӀа хьахила езача кхолнен керда лостам.

Г-н председатель.

Оаха чӀоагӀа баркал оал иштта Советски правительствона а къаьстта хьона а, тхона юкъе латтача гӀулакхех кхоана хургдар гуш пачхьалкхен хьакъал-кхетам дӀакхоачаш укхаза тхо Ӏа гулдарахи, ер моттиг геттара дика кийчъярахи. Дерригача дунен бӀарг Ташкента тӀалатт хӀана.

Машаречa, кийсхон, сийлен ларда тӀа тхона юкъера къовсама дешаш къастадара аьттув болаш торо енай истори Инденеи Пакистанан. Тхо укхаза даьккхад цу торонах позитивно а конструктивно а гӀойле хургйолча оагӀорахьа пайда эца дагахьа.

Тхо даьккхад, вӀаши новкъостал дарах беркат дарг даийр-хьоргӀ аьнна хеташ. Тхона дагалаттар да, Инденара вӀаштӀехьаленаш дӀайахилга. Вай укхаза гулденнадаи бӀарг бӀарга тӀа а оттабаь вӀашиий къуйса. Вай гӀерт кхохкам дӀабаккха, шинна мехкашкарча халкъий кхетам цу тешамей сагота хиларни уйла чуйоссе гӀо де. Со шек вац, Инде везача премьер-министрен цун хьамсарча коллегаш уйлаш а иштта хургхиларах.

Инден Пакистанен 600 миллион болча наьха вахар тоадалар машар ӀалашбарахӀ тийша да. Инде а Пакистана а Ӏйьхха ха пьккхай кхача мехкий бохадонна мӀал латташ. БӀаь шераш дахьначул тӀехьагӀа шера юкъ а кортамукъаде ваьлчалц тхога.

Колониализмах кхедиса боалош гӀулакхаш дӀадаьара а, прагтен прогрессаьген бода никъ вай халкъа хьабеллара а деррига вай хьинари ресурсаши дӀайла йиш хургйолча тайпара машаре хила деза вай.

Цхьабакъда машар доош хилара кхоачам бац из оттабара. Машар бе гӀерта веза. цунга бодача некъех лаь ба, дунешка кхерам тувса проблемаш хьакъаьлца къоастаяр. Оаха хила кхетадаь, уж проблемаш телхарах вай хӀалакхилар мара хургдоацаш. Гонахьа кхохкам латтача хана, моттийта машар барах кхоачам хилац къамашта. Вокъоча бола машар санна хургбац моттийта баь машар.

Духхьал из проблема ювцеш вай шин мехка юкъе машар бара тешамеи чӀоагӀен ларда Ӏалашъйолургйола хьалаш хьакхоллеи деххарийла да вай. Цу хьакъеньа дукха за йоацаш ВӀашагӀкхийттачa Къаьмий Организаци Генеральни Ассамблее цӀенача дег тӀара предложени ьар аз, тха шинна мехко тӀаийцача принципашка хьежжа тхона хьалхашка латта керттера проблема къоастаьча хана, тӀом бергбоаш Индеца хану оттаергья, аьнна.

Шеко йоацаш чоалане а Инденеи Пакистанен хьалхашка латта проблемаш. Цхьабакъда аз йиш лы, машарен сийлени наькъаца уж къоастое шин мехка дугалахой низ кхоачаргбац, аьнна. ХӀана хет вайна хӀама, дӀахо а вайна хетарa кхохкам вай конфликти сенбоаккхаш йолча керттерча проблемага кхача йиш лиӀ аьнна.

Вай шинна а мехкий ресурсаш хьалда а, хӀана вайга долчул дукхагӀа дукхагӀа хӀама эш вайна. Вай халкъий вахара хӀавзара боарам айбара. Вайх цхьанне а могийтаргдац шийна тӀом бе, вай йиш яц вай ресурсаш тӀема кийчонна дӀалайта.

Машар бахьаш йогӀаш хийла е совещани. Укхазара тешаме дешаш ца малйаргда вай вай халкъойна. Вайна юкъерча гӀулакхашца яц машаре а, сийдолча оагӀорахьара а къоастае йиш йоаца проблемаш. ЦӀенача уйлацей вай вайкъашка хьайна деза вай. Цхьанне а мехки машара хьалаш шоллагӀче хьалхадала йиш йолаш хилар дига а кховдеш, цу тӀара дӀадоладаьла деза вай, нагахьа санна вай бокъонца машар беза дале. Машара хьалаш, из — бокъон шийсон. Уж да уж машара ларх1а деваш а царга хьежжа гӀулакхаш леладе деза а хьалаш.

Хьо а, г-н председатель, хӀанӀ иштта кхоа Инде премьер-министр а тешаме безам ба са укх совещанех бокъонца йола машара совещанех яра оаха тхоай оагӀоно дерригa а дергхиларах.

Цар даь къайлаьаш чӀоагӀа торкам тӀаеза дӀакхдаь тӀоараш деттаи чакхдаьлар.

Шакхе оагӀо раьза хиларца цу тӀа чакхйоал хьалхара заседани.

«СЕРДАЛО»
2-гӀа оагӀ. 6 январь, 1966 шу.

ДОККХАЧА СОВГIАТА ЖОП ЛУШ

Деначу совгIатана [illegible] тIера [illegible] «Старо-Юртовский» совхоза [illegible] юртано, Нохч - ГIалгIайн АССР-а [illegible] механизатор Эльмурзаев Рашида Васит. СССР-н Лаккхачу Советан Президиуман Указах [illegible] Ленинан орден [illegible].

Массеха шера тайп-тайпана [illegible] культураш [illegible] бен [illegible] Эльмурзаев. [illegible] гойташ [illegible].

Совхоз [illegible] культурин [illegible] [illegible] хургIола севооборот. [illegible] бахьан [illegible].

[illegible] шера [illegible] хьалхе, цу [illegible] [illegible] — [illegible] Эльмурзаев. Халачу хьолашца бора бохх. [illegible] 120 центнер [illegible] 160 центнер [illegible].

— [illegible] а дог-гIача тайпана [illegible] гIулакх [illegible] — боху [illegible]. — [illegible] совгIата жоп а луш [illegible] бара [illegible].

[illegible] 1966 шера 120 гектара тIе [illegible], 30 гектара тIе [illegible], 120 гектара тIе [illegible] Эльмурзаев воцаш.

Ук [illegible] культураш дIадерзийна хьалха диканиIча хаза хьаба аьхна, удобренеш тийсина, хIора а гектар а. Кертера [illegible] 3,5—4 центнер суперфосфат тесса. [illegible] хIора [illegible] дIайахна 4—5 рейс [illegible] трактористана Татаев [illegible] Эльмурзаев [illegible]. [illegible] хьалхаш [illegible].

ХIора гектара 10—12 тонн [illegible] органически удобренеш тоьсна дерзI механизаторана.

[illegible] [illegible] обработка [illegible] центнер [illegible].

[illegible] механизаторана [illegible] удобренеш дIаяхь, [illegible] техникина ремонт [illegible] КПСС XXIII съезд хьаехна [illegible] инвентарна техникан ремонт [illegible], тIехь, тIайна социалистически декхарш [illegible] хIара [illegible] Эльмурзаевс [illegible].

Хозрасчет [illegible]. Технологически карташ [illegible] хIара механизатора [illegible] экономи ерзьа, технологически карте [illegible].

[illegible], доккхача [illegible] кердача шера [illegible] орден [illegible] Эльмурзаев Рашида Васита [illegible].

А. КУИМОВ.

ГIУЛАКХАШ ТАЙП-ТАЙПАНА ЛЕЛ

Кхоачам [illegible]. Цудухьа бIарга къаьстта а чIагIа холора электросварка [illegible]. Сан [illegible] «Дружба» яхача совхоза ремонтни мастерской территоре тIе [illegible] тракторий [illegible] боллхе [illegible]. Шах чуйиина шоай гIулакхаш [illegible] боахкаь.

Укх шера цар де деза гIулакхаш [illegible]. Бригадача юртбоахама [illegible] укх шера ремонт ергья централни мастерскейна. ХIаьта а механизаторий шоай декхарех толане [illegible], ала йиш йолаш да гIулакх.

Массаза а болх бен болча слесара совгIа, мастерске болх бе юхабийхаб хIара бригадера массехк тракторист, бригадираш е цар гIончий. Ремонта технологи [illegible] хьалта кийначул ергаIа а хIанз. Валхаш [illegible] конвеера хьесапе.

Нан. Бондаренко [illegible] бригада тракторай [illegible], цар узлаш [illegible]. [illegible] группага [illegible] трактор узлаш. Цу группаех цаI а Джаморалиев Кори бригадир вола двигателашта ремонт ю группа. Цун помещене чу [illegible] мотор а ба, [illegible]. Цхьабакъда, шоай декхар кхоачаш [illegible] ремонтикий; хIара [illegible] двигатель [illegible] ремонт [illegible]. Хьалта [illegible], селла [illegible] ремонт [illegible], хIана [illegible] кулгаца бен [illegible]. ХIанз [illegible] приспособлени, дукха а [illegible] инструменташ а а. Цу [illegible] къахьегама овсарле лакхъю, ремонт дикагIа йойт.

Ремонта болхаш [illegible] тIехьагIа юха а Бондаренка бригадага йолх узлаш, [illegible].

Конвеера хьесапагIа болх бен хиларе ремонт [illegible] дикка моацъю, хIаьта ремонта [illegible] — [illegible] сайна лиххлу.

[illegible] шера [illegible] кварталe ремонт [illegible] езараш 23 трактор яр, уж [illegible] тIехь вож [illegible] болчу указа [illegible] квартале.

Централни мастерске ремонт [illegible] к ерригга чоалхинера вож юртбоахама машинаш а. Болх бе дIайоалалийна [illegible] кийчъаьй 12 трактор, [illegible] культиватор, [illegible] техника а.

Цхьабакъда, [illegible] юртбоахама инвентара ремонт бригадашка е сэ [illegible] я.

Нагахьа санна централни мастерске техникана ремонт [illegible] а бригадашка [illegible] указа гIулакх [illegible]. Техникен инвентари къаьстта а [illegible] хьали а кхоалагIча бригаде. [illegible], культиваторащ, сеялкаш мукх а йиа, арашкъе латт. Цхьайолча инвентарах дIа а йоахаш [illegible] болх [illegible]. ХIаьта а [illegible] сатта боацаш [illegible] цига. ЦаI мара йоаца ремонтник а [illegible] лел.

— Болх бе дог дагIац,—летхьар [illegible]. — Ах бетта [illegible] мара [illegible]. Бригадир вола Эсенбаев [illegible] лехача [illegible].

КхоалагIча бригаде [illegible] ергашагIа да сурт. Укхаза дикача [illegible]. Техника дагIта а [illegible] тIа латт. Цхьабакъда, ремонта гIулакхаш кхы [illegible] дац цига а.

ГIулакх кхача тайпара да «Гудермесский» совхозе. Цигарча бригадашкарча ремонтникашца бетта 60 — 80 сохьата кхоачаш [illegible]. Бахьан фуд [illegible], из да уж [illegible] запасни деталашца а крепежаца а [illegible] хилар. Цудухьа цар къахьегама овсарле а [illegible] лакха да.

«Дружба» яхача совхоза ремонтни база хIанзза мара хьахиланза [illegible] а. [illegible] хIана [illegible] мара [illegible] из. ХIаьта а совхоза кулгалхошта а, [illegible] инженера В. Я. Тупкова [illegible] къонца [illegible], [illegible] механизаторий къахьегаш [illegible] тIехьбоаккхонга а цар [illegible] телар тоаделга а.

А. ГЕБУШЕВ,
тракторист.
М. АЛБОГАЧИЕВ,
тха собкорр.

КАРАГIДАЬННАРАША ГIАДВУГ

Хьалхарчун дукхал а дикагIа болх баьб тха колхоза къахьегамхоша соакха. Цу гIулакха чIогIа новкъостал дир КПСС ЦК мартовски Пленуми решенеша. Закупочни мехаш лакхдаро, плана уттаира порядок хувцаро, кхыча гIулакхаша аьттув баьнхар хьта бахаш а къаьстта хьайбай боахаш а детIабоалабе.

Цу торонех пайда дукхагIа вода гIертащ хилар [illegible] оаха толаме кхоачашйир начачхьалкхен планаш, планал совгIа делхар 2510 центнер [illegible], 207 — центнер баьца дааргаш, 484 центнер [illegible]. Эзар центнерал совгIа а начачхьалкхена [illegible] тIех [illegible] шура. ТIехкхоачаш [illegible] дуллъ, фуаш дохнаьра задаии.

ДIадахача шера дикка лакхъелир хьайбай продуктивность. Масала, хIара Iаттагара яьцна шура 1986 килограмм е 1964 шера лакхачул 163 килограмм дукхагIа я. ХIаьта нов. Ларионов [illegible] гIуlоцш волча № 1 йолча шурийтоадари ферма хIара Iаттагара [illegible] шура [illegible] 344 килограмм дукхагIа хилар.

ХIара устагIанна [illegible] тха 1964 шерана [illegible] 420 грамм дукхагIа а хIина 4,5 килограммага дIакхаьчад. ХIара 100 жийна тIехьа 1964 шерарчул 18 Iаьхар дукхагIа кхебаьб, 40 процент [illegible] доза ха.

Къахьегаме бакха - дика тайпанаш дахад тха къахьегамхочо хьайбаш лелаерааша. Масала, доярка Климова Верас хIара IаттагIара 2324 килограмм шура [illegible], [illegible] 2100 килограмм мара [illegible]. Шура [illegible] а тIехкхоачаш [illegible] доярка Трапенская [illegible], Крылова Верас, Каретник Марияс, дукхача кхычар.

Амахапов Сацуна [illegible] латтача [illegible] бригада коллективо хIара 100 жийна тIехьа 107 Iаьхар кхебаьб, планах кхебе лаьрхIа лаиная 101 мара бoацача.

Цхьадола хIамаш тхона [illegible] а, кхы а дикагIа толамаш [illegible] йоалаш а тха.

Хьайбай боахам толамe [illegible] цуй продуктивность [illegible] кертера гIулакх [illegible] чIоагIа доакъошй боа хаавр. [illegible] хьайбанта [illegible] хана [illegible] из. ХIаьта из гIулакх оаха къаьстта [illegible] дIайоахийтаи а да.

1964 шера [illegible] хIама [illegible] 50 процент [illegible] дибар. ХIаьта дIадахача шера гIоаш [illegible] 90 процент [illegible] оаха.

Эрна тIайоалача бацех тайпа [illegible], тхоай болхаме [illegible] дIайийра оаха бацаш. ЧIоагIа аьттув баьнар тха соакха [illegible], хьайбаш даха, силоса лаьрхIа 3000 гектара тIа дIайийна хиина суданески буц бахьан долаш. ХIара гектара тIара оаха лаьнхар 16 центнер [illegible] 120 центнер силоса лаьрхIа [illegible].

ЧIоагIа уйла тIайоахийт оаха суданески баьца фу кхедара. Соахка оаха из кийчайир 400 тонн совгIа, хIаьта цунах 300 тонн республикерча кхыча боахамашка [illegible].

Цу тайпара, тхоай боахаме кертера доакъара культура лоарII оаха суданески баьцах. Дика йол хилараи совгIа, цунах тхона силоса лаьрхIа хьатах болхе дукха жоша , буц а хул. Цудухьа кIеззига дукхагIа дIаширга оаха из буц.

КПСС ХХIII-ча съезда баха бог-гIача тайпара [illegible] бахе [illegible] луш тха колхоз хьайбош лелаерашка деш денлад начачхьалкхента шура, дулх, фуаш доахагара хьалхарча кварталa план 25-гIа шаре хьатIаккхача кхоачашье, аьнна.

П. ДЕМЧЕНКО,
Наурски районе «Россия» яхача колхоза председатель.

МалгIабика мехкдаьттахой хьалха боагIа

МалгIабика мехкдаьттахой доккхий къахьегама толамаш дIахьа накъа баьххаб кердача 1966 шера. КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш деган гIоадахьан вай барте ХХIII-ча съезда боагIача тайпара накъа бахара кийчо еш болча промыслай, цехий, буруь тохача конторай болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха дика дакъа дахьад семилетка хаиал хьалха кхоачашъеча, коммунизма лардаш хьалъеча.

«Малгобекнефть» НПУ предприятей, цехий, конторай партийни, профсоюзни, комсомольски организацей кулгаца баьча боккхача организационно-технически политико-кхетадеш балхо оарцагIбаьлар коллективаш, беррига болхлой, гIулакхера нах хьалханна оттадь декхараш сийленца кхоачашдара. Цох дика беркат а даьлар.

ТоламагIа йола технологии керда техникей юкъейоаларо, тха рационализаторийи изобретателийи творчески балхо, мехкдаьттеи попутни гази дукхагIа яккхара пайдаегIа йола методаш юкъеяхувларо, кIоарген тIехкIоаргеи йолча скважинашта буруь сихагIа тохаро йиш хилийтар къахьегама овсарле дикка лакхье, продукцеца дIабода мах лохбе, ворхI шера 1486 эзар сома начачхьалкхен средствах кхое.

ВорхI шера 6-ха лакхъенай къахьегама овсарле, хьадоаккхача мехкдаьтта яхьаи тоииита дIабода мах 86,5 процент лахбаьб.

Кхаь мехкдаьтта промысла толамца кхоачашъяй мехкдаьттеи гази яккхара план. Цхьа да дикагIа бараш къоастабе. ДIадахача шера дика къахьийтад Ленина орден лелаеча мехкдаьтта доаккхача 1-ча промысла Терий Мартена Власиновнас кулгалдеча бригадо, 2-ча мехкдаьтта промысла Бычков Дмитрий Павловича кулгалдеча бригадо, 3-ча промысла Боков Артем [illegible] керте латтача бригадо, РИЦ тохара [illegible] Александр Степановича, транспортни конторерча шофера Ахмурзаев Зелимхана тракториста В. Я. Стрельцова, СМУ болхлочо Ю. Мужухоево, кхы дукхачар.

Промыслайи цехийи творчески къахьегам, мехкдаьтта дукхагIа даккхара кердагIа йола методаш юкъеяхувлар, «Iаьрка дошув» совдаккхара дола дукха технически денош творчески уйла еш къоастадар, хьалханна латта декхараш кхоачашйдара цар лиш, лоанеш оарцагIйоалаш нахаца болх бе хар — иштта я тха города предприятешкарча балха шоай вахара дукха шераш дIадехача тха предприятеи цехийи кулгалхой, инженерий, техникий болха стиль.

Белгалдаккха деза, дукхаьа мехкдаьтта доалдача тIоннашка гази хийи чухийтарах кхы тIа а 120 эзар тонн совгIа мехкдаьтта 1965 шера даьккха хилар.

1965 шера дика къахьийтад тха буровикаша. ДукхагIа даьхье царех тайпа да мехкдаьттеи гази совдоаккхалга, тха города кхоане сихагIа гаргайоалаега.

Буруь тохача шоана а конторо сийленца кхоачашъяй шера план, заданех совнагIа 3500 метр буруь тохад, 9 фонтанни скважина эксплуатаце дIаеннай, планах йолча 6-нена метте.

Из ба тха лаьттан чениш тоахарашa баьккха боккха толам. ШолагIа шу да цар шоай планаш толамца кхоачашдеш. Е хадача геологически хьолаша, е декко, е тIъол [illegible], бурильни турбаши цементи йоацаш болх сеца латтий кортIгаш найсъаларо [illegible] наьха къахьегама [illegible], вай халкъа махуина дукхагIа мехкдаьтта далар, шоай декхараш кхоачашйдара, промыслойнгий а ерригача къахьегача МалгIабика а тешам боа да бара бола цар лоIам.

Тахканза йиса лаьттан кIоаргалениь тоахарий хала кийх толамe чакхбаьлар. 1965 шера № 837 йолча скважина чуреи, цул тIехьагIа № 824 йолча скважина чурем [illegible] урагIтехар мехкдаьтта лехерча медвин тIоайанаргдарa.

Из а тха мехкдаьтта лехарий йоккха котало, цуйна боагIаш бола мах а баьб вай халкъо.

Бурови мастера нов. А. З. Ленинна Сопхаллстически Къахьегама Турпала йоккха цIи яьар да мехкдаьтта промыслоаи управлене буровикий ерригача коллективой бала мах бар.

Оаха доккхаш ду буровикий балха иштта дикха нах барах, доккхаш ду мехкдаьтта дукхагIа даккхара доаттабеча къовсама хьалхарча мутIоренка латтача нахах.

Кердача 1966 шера чу довлаш, оаха белгалйоах тхоай мехкдаьтта лехарий дикагIа йола коллективаш. Царех я Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта ружъаш карадераадеча Iалааьмате доккхий толамаш дакъа йоаь, опыт йолчеи шоай гIулакх дика довзачеи бурови мастера нов. А. Сальникова кулгалду № 841 йолча скважина буруь тоха бригада, Алхано яхача мехкдаьтта доалача мердача райене тохкамаш деш йоаз, [illegible]. Подаев Султана кулгалду № 822 йолча скважина буруь тоза бригада, орден лелаеча вай республика лаьттанцара Iалааьмате доккхий ружъаш хьалха гучадъха бола кхы хувкхабараш.

МалгIабика мехкдаьттахой кертера толам ба, дуккхача къамех бола нах латтача барт тайпача декала накъе цар къахьегам хилар. Накъе баь вежарий а, хаикъа хьийташ, даьхеии начачхьалкхени хьаиташ кхоачашделга шоай кертера декхари, шоай къахьегама котaлон лерраIаи бола нахи санна къахьегаши бахахи ба гIалгIай Галаеви Албогачиеви, нохчий Алероеви Мамиргоши, гIумке Балаев, хIире Зангиев, гIурже Нозадзе, украинец Панчук, эрсе Левинп, кхы дукха-а, дукха а бараш.

Ди тIехьа чIоагIлуш латтача тха деттагIало, дIаяни деча новкъостало тха партийни профсоюзни организацей боккхача организаторски балхо, тешаа ду хьалханна латта декхараш кхоачашдеча толамаш доахаргахьара.

1966 шера дукха дукхагIа доаккхаргда мехкдаьттеи попутни гази.

ТIерчен лохефчеи [illegible] тIоаланкара мехкдаьтта доаккхалга дIаха карадерзадарна кхайна, ярски отложенешка тIеххIоаргал йолча скважинашта — (4700 метр) буруь тохеи, тха мехкдаьтта район дIахь детIайоалалара перспективаш хьаьхоллеи ёаш ба МалгIабикера буровикаш 1966 шера.

Хьа декхараш из тха коллективайта хьалханна латтараш, цхьабакъда толаме кхоачаш-м дергда уж.

Мехкдаьтта промысловой управлене, цул экономически плановой органаша боккха бола баьб предприятеи цехийи болх арабаьлкха тоабара, средствани материалаши кхоара, продукцега дIабода мах лохбара, эттара хьалха найцаца дIадокадаь доача буруь тохара балханна дIабодача накъа хIара денна учет ерга юкъеюаладараш дIахо эргадаькка тоадараи, кулгалдареи болхлой материални бези сопбаккхарeй методаш эргалъа тоаяра.

Кхы а доккхагIа да КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш кхоачашъяра экономически плановой органашта хьалханна латта декхараш. Кердача хьаланна бе безача балхо дIадех кхы шейдалиттагIа терко а еш цехий, промыслай конторай болх тоабелга.

Производства кхоачамаш гIуададара, хьайеча средствах кхетамна пайда эцара, болхлойи инженерно-технически болхлойи материални бези сопбаккхара болх вIаштIехьбаккхарга хьежна хургда тха толамаш, цунах тайпа хургда тхо дIахьалханаккхьа дахара.

Шеко яц «Малгобекнефть» яхача НПУ мехкдаьтта доахараша, буровикаша, беррига болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха лоаьта хьалханна латта декхараш толамца кхоачашдергхьарари вай мехка коммунизм хьалъяра гIулакха мохнкара доагIа лакъа накъе а хьоа Коммунистически парте XXIII-ча съезда сийленца уж накъа гIоргхьалара ха.

Т. ТЕБОЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ партбюро секретарь.

КХЫ А ЧIОАГIАГIА КЪАХЬЕГАРГДА

Цхьанвар дог гIоадаьле накъа боагIа кердача шера. Массаза санна цунна хIайолаш вай шоай кердa планаш.

ДIадахача шера дика толамаш даха карагIдаьлар сона. Массехк итт шераш да аз колхоза ха болаяду. Дукха ха я сона хален сий долеи ха Iуна профессе [illegible].

ДIадахача шера начачхьалкхента тха доахаро плаи 122 процент кхоачашйир тха жаIуй бригада. Из бахьан долаш тха бригада кхы тIа а дикагIачул совгIа 517 сой хьаждаьд. ХIара бIаь жийна тIехьа 110 Iаьхар кхебир оаха.

Къахьегам кийса вIаштIехьбаккхаш даьгIенех боагIача тайпара кхетамца пайда эцаш бахьан долаш карагIдаьлар цорца уж толамаш даха.

ДаьгIенаш массехк хаттанахьа. АргI-аргIа доаладу цар тIа [illegible]. ТIехьарча участка тIа [illegible] боллаш. [illegible] дIаззе [illegible] Цу [illegible] толамаш. [illegible] дика хул.

Тха бригаде Iана [illegible]. Iоаланий дукхагIа хьахт [illegible] хана, хIаьта хьахинца Iеахарий низ болаш да могар доаланш хул.

ДIадахача шера дог гIоадоалахьа хIаиш хилар са вахар чухь. Керда шу хьатIакхоачаш къахьегама ЦIеча Байраха орден енар сона. Цу доккхача совгIата жоп а луш тхоай бригада коллективаца нийсаьна КПСС XXIII съезда сийленца накъа вoха лаьрхIад аз Iана кийчо яр дика вIаштIехьдаккха а, хIаьта ха дохара калнаш толамца дIахьа а. Хара бIаь жийна тIехьа 120 Iаьхар кхебе а дерхI оаха.

И. БЕЗРЕБРОВ,
Сунженски районе «Путь к коммунизму» яхача колхоза совхзагIа [illegible] Iу.

НАХА ЭШАРИЙ — ДАИМ ЙОАКХО

Дог гIоадоал Iуйрайна ара а хьаьна тхоай юрта гIолла асфальт йиллача накъа дIаводеш, цхьатарра хоза хьалдаь [illegible] бIаргадайча. ТIехьарча ворхI шера Ведана районера дукхагIа боаха нах кердача цIенош бахе хайнаб. Шерагара шерага лакхху районера товарооборот. 2259 сага нах бир дIадахача шера цхьайтта бетта. Дентара дега дукхагIа хуа къахьегамхой вIеноакa холодильникаш, мебель, хIамаш иттеи тегеи машинаш, радиоприемникаш, телевизораш, кхы мел дола вахаре эшар а.

Районa центр Ведана тоадра а дукха тергаш тIабахийтаб. Хьальхай хIаьи 133 кхьаса болх бен бола слицдатой фабрика филиал, 400 дешаохо чукоппарахa накъера школа, доаман мехкараша лаьрхIа интернати, 420 сага лаьрхIа санаторно-лесной школа, кхоь йоахха тика, специалисташтей гIулакхерча нахах лаьрхIа 220 квартира. Дикка лакхъеннай района къахьегамхой юкъара культура а. 19 клуб, нана библиотека, музыкальни школа, дIатха дела автоклуб а тха районе. [illegible] киноустановка а. [illegible] болх бу [illegible], [illegible], [illegible] яхача юртайкерча киноустановкама. [illegible] дика болх бен а [illegible] (заведующий Буцуев), [illegible] (заведующий А. Ахмиев), Даргински (заведующий Э. Ибрагимов), Эрсиноевски (заведующий С. Гайсунов) юртанкарча клубашкара художественни самодеятельноста коллективаш. Района ворхI урраждене агитбригадаш а, дIадахача шера 82 концерт оттадир цар. Дукхьал цхьан районни культура ЦIен бригадо районa юртанка [illegible] Дагестански АССР-а Ботлихо [illegible] концерт оттийра.

Района болх бен 28 фельдшерско-акушерски пункт а. Царех кхоь дIадахача шера Махажой, Верхотой, Марзай-Мохк яхача юртанка хьайийлай. ВIаь мента латтаи районнии школанкъе итт кочтиг йолаш кхоь юртеи фельдшераш а. Къахьегамхошта гIулакх деш 70 хоян юкъера медицински болхлой ба. Царба дения профилактически дукха болх бу цар. 28 эзар сага тайп-тайпарча темаех 5 эзар беседа яьй, 35 лекци а йийшай. ДIа-хьа дукхача лазарантеи хьайкорий кухьах хоаттам хьаь.

1965—66-ча дешара шера болх бен 36 школа а районе. Царех итт — юкъера, тхьаь иттъ — ворхI шера, кхо — юхьанцара школа я. ХIаьта иштта болх бен а доккхаш мехкарий школа — интерната санаторно-лесной школаш. 7225 сага дика наьгIа цу наьсанахьа а. 36 школах цхьайтта тIехьарча шерашка хьалдъяй.

Нагахьа санна цхьайеча юрта клуб еш, беррига нах тIа а баьйтта хьалха ей [illegible] хIаьта [illegible], [illegible] а. Оалаш [illegible], дикача вахаре къахьегама новкъостал ду. ГIулакх доага хьелаша къахьегамхоера безам а сопбагIба накъа.

С.-А. ГАЦАЕВ,
КПСС Ведана районна пропагандаи агитацеи отдела заведующий.

Чимкентски область. Къузбекьен Казахстана дьсса дадачи лаьттанашка хьалъоттаргьа толеша оалле. Ялх километр ЯIаьла хьалъльча платино (суита) соцадаьд Сыр-Дарья, хIаьта дIа-хьа даьржача цун хино Iалааьмате йоккха Чардарински водохранилища хьахилийтай. Укх гаргтарча шеранка укхаза хий ухийтаргда 200 эзар гектар совгIача дIадуьча лаьттаи тIа, 4 миллион гектар даьгIенаи тIа, химически хий ухийтаи хургда 400 эзар гектар дола лаьттаи.

Округе йохкарьа дута дуки, совийн вошийи бешаиши леладеш а леладеш йола совхозаш. Оалаа электроэнерги товергья хIанзе а болх бе кийчъаь шин турбина а йолаш йолча Чардарински ГЭС-о.

Укх тайпара сурт да тахан Чардарински гидроузлах ялх километр йоаьхача плотина дакъел (аьрдехьа).

А. Идрисова сурт.

ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»
3-гIа агI, 6 январь, 1966 шу.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КХАЬ КОНТИНЕНТА СИЙЛАХЬ-ЙОККХА ФОРУМ

ГАВАНА, 4 январь. ТАСС-а спец. корр. М. Артюшенкова, Р. Князева, В. Ласкарева хоам бу:

«Империализмана, колониализмана, неоколониализмана духьала лоаттабеча къовсаме солидарности барт-цхьоагIон» — яхита девна йолаш а кхоалагIча январе саррахьа Куба столице хьайийлла Азе, Африка, Латински Америка халкъий барт-цхьоагIон хьалхара конференция. «Гавана Либре» яхача гостиница посолий зале дIайолаенна пленарни заседани, цига вар кхаь континентера ялх бIаь сонгIа делегат, наблюдатель, хьаша. Укхаза ба къовсам лоаттабеча Вьетнама викалаш, американски агрессе тойпена балха жертва хиннача Доминикански республикера бахкараш, Африкера португальски колонешка салазаровски режима духьал къовсам лоаттабераш, Индие, Гвинея Конго, Венесуэла, Гватемала, ОАР-а, Лаоса, Британски Гвинея, кхыча мехкий посланцаш.

Советски Союза вагIонгахьара конференце дакъа лоацаш я КПСС ЦК Президиума членашта кандидат, Узбекистана КП ЦК хьалхара секретарь Ш. Р. Рашидов керте латта делегаци.

Конференце лен повестка йоккхача йиъ разделах латт. Цавех хьалхар яр — империализмана, неоколониализмана духьаларча къовсама хетадаь дешаш. Кхаь континента тайп-тайпарча мехкашка лоаттабеча антиимпериалистически къовсама ховдам болча формашца юзаенна проблемаш юкъейоагIа шоалагIча раздела. Дукхача дешай группа чулоацаш я «Афро-азиатски латиноамерикански халкъий экономически, социальни, культурни областий дакъера антиимпериалистически барт-цхьоагIо» аьнна корта бола раздел. «Къаман кортамукъале, реконструкци дегIадаккхар, мапар бахьанце цхьана лоаттабеча къовсаме Азе, Африка, Латински Америка халкъий организационни политически ниа вIашагIтохар» яхаш я йиълагIйола раздел.

Хьалхарча пленарни заседане президиуме ва Куба Компарте ЦК хьалхара секретарь, премьер-министр Фидель Кастро, Куба Республика президент Освальдо Дортикос, Куба КП ЦК секретарь, премьер-министра заместитель Рауль Кастро, кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Рауль Роа, конференце Дунен халкъашта юкъерча подготовительни комитета генеральни секретарь Юсеф ас-Сибаи, Къулбехьен Вьетнама, Венесуэла, Гана делегацешта керте латтараш.

Торжественно лохк Куба Республика гимн. Кхаь континентерча халкъий барт-цхьоагIон сийлахь-йоккха форум хьаелл Освальдо Дортикоса. Американски континентерча эггара хьалхарча социалистически мехка керте латтачо Куба правительства а халкъа а цIерах моарфал хоатт Азе, Африка, Латински Америка халкъаша бахийтарашка. Кубана, аьлар цо, йоккха сий долаш да е конференция тхо долча хилар.

ХIанзарча конференце империализмана духьала а къаман кортамукъале бахьанце а лоаттабеча къовсама Iалаьмате боккха лоархIам дика боаз кубинашта, аьлар президента. Шийн мехка кхоакенах а адамлен кхоакенах а тешаш да кубински халкъ.

Укхаза, дIахо дувц Дортикоса, вIашагIкхийттаб шоайла гаьна дале а, цхьабаькъда, дагалаттарашка дилача, бакъдунна тIадлерга дилача гаргарча халкъий викалаш.

Дерригача дунен терам тIаозаш я Гавански конференци, белгалдаьккхар оратора. Цунах доккха бернат даргхиларах тешаш да халкъаш. Уж тоэ лоаттабеча къовсаме конференцех керда этай хургхиларах а, хIаьта цу континенташка къовсам лоаттабеча миллионаш болча наха цхьа метт коробоагIаргхиларах а. ХIара мехкарча хьалашка хьежжа хургба цу къовсама лостам а.

Куба президента эгIазле хьайнаю дунен жандармана — американски империализмана, кхаь тедаргарех фантажагарех дена терзаца кийчъаьча интервенцега кхачвалца низаш ду цо халкъашта.

Империализмана духьалара къаман кортамукъален тIехьара къовсам, дIахо дувц цо, Iалаьмате чIоагIа кхехкабеннаб. Укх конференце дIакхайкаде деза империалисташа деча низашта духьала тохара дIахо а низаш кхотадара хетадаьча дешана.

Доклада тIа дувц халкъашка мамара тIехьа, кердача тIема духьала къовсам лоаттабарах дола дешаш а. Цу тIа дувц шоай лоIаме дегIаахара новкъа дахьнача мехкий экономически кортамукъале чIоагIъяра дIахо а цхьа барт болаш гIулакхаш деладе дезилга.

Доклада кхыча раздела тIа бегза мах бу кхаь континента халкъий барт-цхьоагIон конференци кийчъяча а из чакхйоаккхача а Куба лаьча дакъа, хIаьта цига белгалдир халкъий къамаш кортамукъален къовсама кубински революце бола Iалаьмате боккха лоархIам а.

Хьалхара пленарни заседани чакхъьнар лаьрхIа конференцена дакъа кхаь континента сий а лоэхаш.

хьал революционни низаш де халкъий бокъо йолга.

Халкъийн цар кулгалхойн вакхар да Азерча, Африкерча, Латински Америкерча кортамукъален тIехьарча болама ашам деза новкъостал дар. Къовсам лоаттабу тургахен вьетнамски а кхыдола а къамаш хьалхаца деза конференце.

Президента белгалдаьккхар, Азе, Африке, Латински Америке кортамукъален тIехьа къовсам лоаттабеча болама дезаш дола новкъостал де Куба правительствои халкъи кийча да аьнна.

Дунен тайп-тайпарча мехкашкара моаршал хоатташ дукха телеграммаш яьхкай конференце цIерах. Конференце дакъа лоацараша чIоагIа тIоараш а детташ тIалийцар КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежневи СССР Министрий Совета А. Н. Косыгинеи яйта моаршал хоатта послани. Пленарни заседане ишта дIадийшар ДРВ президента Хо Ши Мина, КНР ПачхьалкхенСовета премьера Чжоу Энь-Лая, КНДР министрий кабинета председатела Ким Ир Сена, СЕПГ-а ЦК хьалхарча секретара, ГДР Пачхьалкхен Совета председатела Вальтер Ульбрихта, МНР Министрий Совета председатела Цеденбала, ОАР-а президента Насера дахийта моаршалаш. Насера лов кхаь континента халкъий барт-цхьоагIон шоллагIа конференци Каире хилар.

Пул тIехьагIа конференце Дунен халкъашта юкъерча подготовительни комитета генеральни секретара Юсеф ас-Сибаи политически доклад дир.

Ярайда тIа белгалдоакх антиимпериалистически низаш дIахо а кхотадала дезилга, империализма агресси тIа-тIа чIоагIлуш хилара Азе, Африка, Латински Америка халкъашен дунен тIарча кхыдолча прогрессивни низашен шоай барт-цхьоагIо кхы а чIоагIъе езилга.

Политически доклада тIа йоккха моттиг дIалоац Вьетнаме, Доминикански Республике, хIаьта шоай кортамукъале бахьанце къовсам лоаттабеча кхыча мехкашка американски агресси юкъа тохара дIахо а низаш кхотадара хетадаьча дешана.

Доклада тIа дувц халкъашка мамара тIехьа, кердача тIема духьала къовсам лоаттабарах дола дешаш а. Цу тIа дувц шоай лоIаме дегIаахара новкъа дахьнача мехкий экономически кортамукъале чIоагIъяра дIахо а цхьа барт болаш гIулакхаш деладе дезилга.

Доклада кхыча раздела тIа бегза мах бу кхаь континента халкъий барт-цхьоагIон конференци кийчъяча а из чакхйоаккхача а Куба лаьча дакъа, хIаьта цига белгалдир халкъий къамаш кортамукъален къовсама кубински революце бола Iалаьмате боккха лоархIам а.

Хьалхара пленарни заседани чакхъьнар лаьрхIа конференцена дакъа кхаь континента сий а лоэхаш.

ВIашагIкхийтта Iарбий Республикера Паг-Хаммадера Йолаенна Бени-Суэфе кхаччалца Нил яхача хин аьрха енгIорахьарча берда тIа гIалгIа Io 455 километр йIаьха хьалйоагIаш латт сиi нугI болча электропередача высоковольтни лини.

СУРТА ТIА: Iарбий инженер Хосни (аьрдехьа) эрсий инженер Маргови гIирс хьаабеча.

В. Поддубни сурт.

Де Голла заявлени

ПАРИЖ. Дерригача халкъий лоIами эррагача пачхьалкхений гIулакхашка мамаргахьа деста хила деза хьатIадоагIача шера, аьлар Франце президента де Голла, дипломатически корпуса викалаш же тIаэцаш. «Мичча тайпара даьха а низаш сон дахаро, — аьлар цо, — юхаметтаоттабергбацар мамар из толхабаьча моттиге, хьашдолаш мел йолча пачхьалкхенашта юкъе оттаьь контакташ хилча а царех хIаране герзашца кхыча мехкашта юкъегIертаргдац мааш аьнна дош делча а мара юлуогъац чIоагIен тешамен решени. «Франци, аьлар дIахо де Голла, шийтача наькъашна барта яла кийча я».

КОЛОНИЗАТОРИЙ КЪИЗА ГIУЛАКХАШ

ЛОНДОН. Декабрь бетта тIехьарча итт дийнахьа Мозамбик яхача португальски колонера веда Замбезена 6 эзар сонгIа саг. Цу хьакъехьа хоам бу «Обсервер» яхача лондонски газета корреспондента.

Хоама тIа йоал, рождественски цIей хила кIира хьалхагIа португальски карательни бIухаша йоагаль увагIъахийтар Зумбо яха мозамбикски район, цига малаш ба ца тоача наха вийнав португальски цхь салте. Карателаша 60 сонгIача африканца топаш техай, хукхачарна човнаш яьй, массеха африкански цIот йоагаьй.

Гаванера Революце майда — СССР-ера москевски ЦIе майда санна бола Куба дег. Яьрхlа эаргашцара дукха демонстрантий колоннаш ух улкхайн халкъа термистеаш йоача демонстра. Укхаза, Куба кортамукъе хьанийтара тIехьа къовсам лоаттабаьчун, Хосе Марте йоккхача монумента хьалхашка кул массеи митингаш.

СУРТА ТIА: Революце майда тIара Хосе Марта монумент.

В. ЛАСКАРЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

АФРИКА ПАРГIАТО БАХЬАН ДОЛАШ

КОНАКРИ. «Африка цIенъаь мукъаьаккхар духьа лоаттабеча къовсаме керда, кхы а доккхагIа хьинар тIадохийташ дола шу хила деза 1966 шу», — аьлар Гвинейски Республика президента Секу Туре.

Президента белгалдаьккхар, родезийски проблемо паргIатача, бакъонца шийн лаIаме йолча Африкана а кхыча мехкий хьаштий мукъах яхача Африкана а юкъе гIай оттадаь хилар. Африкански эманципацеи прогресси эггара дикагIа дола кера долаш юс, аьлар Секу Туре, африкански цхьоагIон организаци. Африка прогрессивни мел йолча пачхьалкхенашкен организацешмен кхайкарал дир Секу Туре Африкански цхьоагIон харте положенеш чакхъяхар духьа вIашагIлаттара уж тIа а хьехаш.

КОММУНИСТАШИ ТIОМИ

Эггара хьалхара дунен тIом чакхбоалаш латтача хана, Ленина, цун бакъхалонаш йоацила а йоашхаш, лаьдаьд, миллионаш бола нах боабечо историе чуть эггара хьалха цу тайпарча масштабах, ишттал къиза, селла низ тIабахийта кайда оц Iалаьмате доккхача техникана хьарагIдаьпарех (ПСС, т. 36, оагI. 396). ШоллагIча дунен тIемо кхы а дукхагIа низ тIабахийтар нах хIалакбара. КхоалагIча дунен тIемага хургда эггара чIоагIлагIа дола нах хIалакбара геро. Дунен тIемий деррига хIалак деш бола унаара низ дегIабоагIаш латт, хIана аьлча цар пайда эцаргба техникана азрагIдьяхача эггара чIоагIагIа деича хIамех.

Цу тайпарча тIемашка обществана ен йоза кхачи валагIа я? ЦIаьхха а ладугIаргда вай Ленинга: «ТIом хилале дукха шераш хьалхагIа деррига мехкашкарча социалисташа бехкал а даьхад, массанена а дIахозаш шоай конгрессашка тешаме дIа а кхайкадаьд, хьалха латтача мехкашта-юкъера тIом Iалаьмате доккха пухан хинна да Iеш, колонеш схьаш бола, капиталистана яьхха фос скъаш йола из тIом цивилизацеи культуран керда карагIдьинарех цIенденна дIахадар хинна Iерг па хилар, цо адамле яхара хьалаш шоаш толхадаргаа кхоачане тарлуш а, мичча беера кIовчанаь а кхоачавергволаш а хилар» (циттача). Вовраш боашн дукха адам даль дийзар шоллагIча дунен тIем тIа. Цхьабакъда, цу цхьан хинна — фашизм оца а яь яькхахчи новкъахо социалистически революци котъялара. Цу тIемо кхы а дукхагIа меийир империализм. ТIом дIабаьннача тIехьагIа сихдевар империализма колониальни система йожалга, хьалха колонеш хиннача Азен Африкан массех мехка хьахиннай 50 сонгIа шоай лоIамера къамий пачхьалкхе. Колонеш хIанз а йисай, масала, Африка къулбехьенерча дакъа тIа. ТIаккха хIаьта цун майан, масала, Мозамбикен Анголан халкъашка шоай къаман кортамукъадоахалургдий кхоалагIа дунен тIом ца хуле яхилга дий? Дац. Из декхар дунен тIом хица ца безаш кхыча халкъаша новкъостал, а деш кхоачашдергда цу мехкий халкъаша лоаттабеча къовсамца.

Неоколониализмана къовсам лоаттабара а ишта мара дунен кхоалагIа тIом эшац.

Мальрзача хана котъюла мегий тIаккха социалистически революцеш? Мег. Из ишта дагта хьахьонкхаций Кубе социалистически революци котъяларе?

КхоалагIча дунен тIемо, нагахьа санна из хьойа, шеко йоацилаш, цIенхаитта толхадергда адамий общество яхара хьалаш шоаш. Хьалхара дунен тIом чакхбоалача хана Ленина бакъхьаь хьахьекхар из тайпа ятта: «Деррига производительни низаш ишитта тIема эшараш хьаде оттаварех вайна гу, хургда аьнна хийттарех эттара даькъазагIа дар хулаш латташ хилари аккхало, моцало, массе а производительни низий цIендена тIоарал доаро тIа-тIа дукхагIа мехкаш чулоацам лаьтташ хилари» (циттача).

КхоалагIча дунен тIемах дайцараш кхы а къахьлагIа хила дезаш да: производительни низий бокъонца хир хадар, саго хьадаь руакъаш хIалакдар.

Цудухьа да Ленина хьехама тешаме бола беррига коммунисташ хьаьдаш чIоагIен тIема духьала, империалисташа из кийчбара духьала хилар.

Цхьабакъда, цхьаболлар ела тарлу: хьалхарча дунен тIемах бахкахьара гIулакхаш а из даьххадий — цо дехаьаь Россера капиталистийн повешникйн даьл, цу революцена новкъостал даьд. Из бакъда — тIом хьонбаь хинна эрсий капиталистаьи повешикаьш цун алаш юкъе баьгаб. ТIаккха Ленина дагаудар европейски тIемо «шийца дахьаргда санхарий хьесапе дероар, аьха лестар, еррига Европа тIехьайнсар, хIаьта цунца цхьана тIемо шийна тIехьа е боккхой класса доал дахьаргда, е из доал хилайза даргдоацаш дола хьалаш оттадергда». Цхьабагъда, цунца цхьана Ленина белгалдаьхад, нагахьа санна истори цу наькъаца лоде, «цу капитализм хIалакьергья, социализм дIайоаржаергья, хьалдага а йохалургьц цу хана хургйолчун балангIа, халагIа йола аргадо, цул чIоагIагIа тиашенн деррига производительни низаш дохадарца цул кIоцагIен йоха криизе» лхаш (ПСС, т. 36, оагI. 396—397). Цу халача наькъаца дахаделар 1917 шерара истори. Сенгара доладала дийзар Россе керда общество хьалъелга? Лоадамбоацаш да аьнна а хеташ, цу цхьан хинна адамий вахаре чоалханегIа а холаш декхар эттар большевикашта хьалашка — моцал эшаелга...

Вайна-м хIанз а хов, нагахьа санна истори кхоалагIча дунен тIема цу баланерча новкъа гIолла дIадахете, тIемаш гIертадеш йола строй халкъаша хIалакъьа дIайоаккхаргйолга. «Нагахьа санна хьаьрбааннача империалисташа тIом хьеобайа, халкъаша цIенъаь дIа а аьккха, кхаьа йоаларгья капитализм», — йоах коммунистически болхлойи партеша 1960 шера аьча заявление тIа. Цхьабакъда, халкъаша керда вахар дIадоладе дезаргда адамий общежите эггара белгалагIа дола декхараш кхоачашдаргара, моцалца, къелца, халагIча лазаранца къовсам лоаттабаргара. Цудухьа шоай деррига низаш оардагIа а даьха къовсам лоаттабу коммунисташа адамлена балане болча цу новкъа — кхоалагIча дунен тIема новкъа гIолла историе ластара духьала. Коммунисташа тIема духьала лоаттабеча къовсама сийлахь-йоккха исторически ниiсто клетае лоия боацар Ленина хьехамах дIахад, къахьегамхой бIаргагIа дола хьаьнташ хьалаша гаьна хул.

ТIаккха, Ленина байракха тешаме бола коммунисташ моллагIа тайпа а герзашцарча къовсама духьала ба, бе герз а делла халкъашна интервенташта, империалисташа, колонизатораша духьала къовсам лоаттабара духьала ба кхилга дий из? Бакъда ца хилар. Ишта хетилах ховшехьа а оц дош вIашагIъалелга хургдар.

ХIанз беррига коммунисташ США-ра бахкача интервенташта духьала къовсам лоаттабеча Вьетнама халкъа новкъостал дара юкъарча декхаро вIашагIбойла ба. Герз бе ца деккача халкъаш дуташ бац империалисташ. ХIаьта из — халкъий чIоагIагIа йола бокъо. Из бокъо хьатIаэцара гIулакха XVIII-ча бIаьшерехье а инии лагерашь бехкабелар политически деятелаш. Царех — масала, Джефферсон, Америка вIашагIкхийтта Штаташ яхкарех цаI санна бола прогрессивни деятелаш — халкъий суверенитет, герз бе ц деза кулгаца деспоташ тIеракхувца, шоай кхел шоаш вIашагIтохьаккха цар бокъо хилар бакъдеш бар. Халкъех дIаяла йиш боацаш уж бокъонаш хIатIаала тугаш хилар австрийски канцлер Меттерних керте латта эIаннига мара йоаца реакционерий кучкие. Халкъий цу бокъонна духьала реакционерашта вIашагIъеллар «священни союз».

ТIехьаленна «священни союза» дакъа лелладераша духьала ба коммунисташ — прогрессивни традицеш дIакхухьараш. Шоай лоIам, шоай политически, социальни, экономически лоттама дешаш йола бокъо бахьан долаш къовсам лоаттабеш долча халкъашта новкъостах дара тIехьа ба коммунисташ. Шоай дог тийна доза уж хIинцца коммунисташа кхоачашду.

Хьалхагарба вай советски коммунисташ. КПСС ЦК Хьалхарча секретара нох. Л. И. Брежнева ЦК сентябрьски Пленуме аьлар: «Вьетнамски новкъостешта вай новкъостал да а даьд, да а ду. ДРВ-ена вай хIаннаме а дахьийтад тоъал дукха герзи тIема кхоачамига. Цунна, Вьетнама къахьегамхоша баркал а валаш, КПСС-о шийн интернациональни декхар кхоачашду».

Октябрьски революце 48-гIа шу дузаш, вьетнамски халкъан Советски Союза халкъашта шиъе декарий доттагIаз хилар белгал а даьккха, премьера Фам Ван Донга дагадехийтар вьетнамски халкъо французски империалистически агрессорашта духьала лоаттабаьча тIем тIа Советски Союзо даь новкъостал, тIемо йохаь мехка экономика юхаметтаоттадара гIулакхан Къулбаседен Вьетнаме социалистически общество хьалъяра гIулакхан СССР даь новкъостал, хIаьта хIинз «американски империалисташта духьала, къам мукъадаккхар духьа лоаттабеча къовсаме но деш дола новкъостал а. «Мукъаба сона, деррига вьетнамски халкъагара Советски Союза Коммунистически партена, правительствана, векарашка долча цун халкъа доккха баркал ала» (1965 ш. 8 ноябрера «Нхан Зан» яха газет, «Информационни бюллетень» Прага, № 32).

Наьтта вIашIехьдоаккх дунен коммунистически болама тайп-тайпарча отрядаша шоай гIулакхаш цхьоагIонца чакхдоахийта. Чакхдоалача гIулакхий из цхьоагIо — хIанзарча дунен политически вахара лоархIамера фактор. ГIулакхаш цхьоагIонца чакхдахар — империалистий герзашцарча интервенцешта, цар агрессена духьала, цар дунен керда тIом кийчбара духьала халкъашка къовсам лоаттабара хиланза даргдоаца хьал. Цудухьа гIулакхаш цхьоагIонца чакхдоахийта шоай лоархIамерен заттуальнегIен дола декхар а лоархIаш дIакхайкаду Ленина байракха тешаме болча коммунисташа.

Ю. ФРАНЦЕВ, академик. (АПН).

Оренбургски область. Чкалова цIерахча мехкадьтта чакхдоахача Орски завода культура ЦIен музыкальни комедие халкъа театр Оренбургски дайха ца Iеш, гаьнне кхы дIахо а довзаш да. «Чапита барт бакхар» яха спектакль оттайор цу творчески коллективо аьнна Кремлевски театре. Халкъа театре 120 артист да, хIаьта берригаш а дIалаьцхIача культура ЦIагIа самодеятельносте дакъа лоацаш 600 гирга саг ва.

Сурта тIа: халкъа театра балета солисташ Галанова Валентинаи Салугальцев Владимири «Малхбалехьара халхар» яхача керлача концертни программе.

Б. Клементьева сурт. ТАСС фотохроника.

ЛОРАДЕ ИСТОРЕ ПАМЯТНИКАШ

Селхан КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа гулбенна дукха нах бар. Укхаза хилар культуран историен памятникаш лорадара йола Нохч - ГIалгIайчен шийн лоIамера общество вIашагIйоллара хетаь республикански учредительни конференци.

Конференци хьайийлар Нохч-ГIалгIай АССР-а министрий Совета председатела заместитела Т. Б. Богзоваз. «Культурай памятникаш лорадара йолча шийн лоIамерча обществана декхараш де лерхIарацш» яха доклад йир. Нохч-ГIалгIай АССР культура министра заместитела А. Гаднева.

Нохч - ГIалгIай республике да 700 сонгIа наьхера памятник. Цхьабакъда, уж лерригаш хIана дац аьга новч хьадж тIа да. Цудухьа уж памятникаш хила деза тайпара тоадара беррига терам тIабахийта беза.

Конференце къамаьлаш дир Нохч-ГIалгIайчен историе, метта, литература Iилма - тохкама института архитектуран этнографен сектора заведующе нох. В. Виноградова, къонача туристий станце директора нох. Саакова, краеведчески музея революционни хана-рча гIулакхий отдела заведующе нох. Пономарева, Грозненски мехкадьтта института вонкхагIа волча преподавателa нох. Шабакянца, кхыбараша. Цар массане белгалдаьккхар культуран историен памятникаш лорадара тадая вIашагIйоллаш йола республика общество геттара чIогIа эшаш хилар.

ВЛКСМ Нохч - ГIалгIайчен обкома секретара нох. Малатова дIадийшар республика еррига общественностага дань кхайкарах. Цул тIехьагIа общества правлене, ревизионни комиссе членаш памятникаш лорадара йола общества хургйолча Еррироссийски конференце бахийта викалаш хержар.

Конференце дакъа лаьцар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нох. Х. Х. Бокова.

А. ЦИЦКИЕВА.

ДИКАГIА БАРЕХ ЦАI

Укх шера Iа шийла дене а делхача догIаш мехкадьтта чудетта цистернаш кийчъеча ватовщикий балха хьалаш телхаду. ХIаьта а лакха производственни хьокхамаш боах цистернаш ... волча Исакоев Мусас. Балха дигал лакха а йолаш 130 процент кхоачашъю цо хIара денна норма.

Грознен ски вагонни депо Исакоева боах бу ялх шу да. Ватраш цистернаш яьпай цу хаве дена цун кулгех чакх, бакъьа, цIакха а шийсъеннацэ цун боах во могабаь моттиг.

Тхьаь кхоалагIча съезда сийна къахьегама вахте эттача станце коллективо цхьа бутт хьнал хьалха кхоачашйир шера задани, мехкадьтта чудетта 50 эзар цистерна елар планал сонгIа. Цу толамашта юкъе дика дакъа да коммунистически къахьегама ударник волча Исакоев Мусай а.

Къахьегаца книжка тIа кхы благодарность язъяй цунна, хIаьта цун сурт «Вай наккаш» яхача доска тIа хьалтехa доалл.

Г. АНОХОВ.

ХАЛКЪА КОНТРОЛЕРАШ

Новогрозненски теплоэлектроцентрала цехий балха юкъе кийсдуш дола кхоачамбоацараш дIадахара лоархIаме балхаш ду халкъа контролерий посташа.

Массеха шу да цу организаце уж посташ вIашагIъехка.

Шоашта тIадилла вачьакхьайкен гIулакх дика чакхдоаккх Рудницкий Борис Исакович керте латтача халкъа контролераша. Йоккха мощность йолча котлоагрегатанашта лаьрхIа машинпаьхкъд станце хьаухача кIора учет ледара леладелга гучаданккхар контролераша. КIора учет нийса ца лелараш бехатокхаме а эза нийсденна кхоачамбоацараш дIадаьхар хар.

Дукха кхы а лоархIаме балхаш даьд контролераша.

Краснодаре дIахьошаба безаш хинна цуъ Москве хьожабарах бехке хиннача ТЭЦа снабжене отдела белхлочун чотах пачхьалкхенна хинна зе юхаметтаоттадир.

Къаьстта шоашта тIалилла гIулакх дика кхоачашду контролераша: воккхагIволча инженер-конструктора Синоконь Павел Матвеевича, инженера Огородников Виктора Ивановича.

Дика бу боах «комсомольски прожекторо» а. Халкъа контролераша цхьана хьинаре дакъа доац прожектористаша кхоачамбоацараш гIучадоахача а уж дIадоахача а.

Х. СУРУДЖАНЦ.

«Грозэнерго» белхло.

Наьха хьашташ кхоачашдеш

Ками кхоалайтар [...] шера кондитерски фабрика декабре ... Палан ... программа шера план тIкъа кхоадагIе декабре 101,1 процент кхоачашйир цар, хIаьта планал сонгIа 23 эзар сома мехка йола продукци ара а хийцар.

Кердача шера хьагIа лун ивы а чIоагIагIа кхиаш хатт тIкъа кхоалагIча съезда накъа базара цехашкен бригадашта юкъера социалистически лхъ. Массаза санна план тIехкхочашъеш хьалха латтачарца я вин. Солотуб Ольга керте латта карамельни цех, Иванова Любан, Белошицева Анна керте латта цех.

И. МАКАЕВА.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадугIа

4 январь, 1966 шу

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтта лелалерга (гIалгIай меттала). 6.45 — РВ-23-и УКВ къамалегIча программех гIолла шмараш. 6.45 — Горсете гIолла хоамаш аппарати. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.30 — «Серданло» газета оагIонаш тIера. 9.45 — «Къона хIахье» (эрсий меттала); 15.00 — Наурски района художественни самодеятельноста концерт. 15.30 — Халкъий доттагIалах латт шийн яха белаш хилар (гIалгIай меттала). 15.45 — «Социализма дийн» яха беседа (эрсий меттала). 16.00 — Къамакъ лу радиа общественни редакце. 16.15 — «Къонала» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Юрта бахама белхлошта дола концерт.

17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

УКВ: 9.00 — «Дукха беча лебьааш, къона илли бал яха» яха концерт. 9.42 — Йоккхачо симфонически оркестра лаьрхIа дола Гаджибекова концерт. 10.00 — «Учених — волшебник» яха спектакль. 10.55 — «Латышски композитор Екаб Медынь» яха концерт-очерк. 11.45 — Фортепьяна лаьрхIа Щедрина соната. 19.00 — «Къонала» яха журнал. 19.30 — «Герцена хьехале» яха радиопостановка. 20.05 — Литви художественни самодеятельноста концерт. 22.45 — Курски иллеш.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ. 12.00 — Школьни каникулаш. Бераша передача. 18.20 — Телевизионни кердаларош (нохчий меттала). 18.35 — ГIор-зала берах долча хьалхагIа. Кердача шера обзорени (нохчий меттала). 18.55 — Обществоведени киноконкурс. Партен халкъе хьоагIо. 19.25 — «Ухкадьово» яха телевизионни журнал. 19.55 — Массадолча хIаман тIехь хьоатом гойт коммунистана. Весела (гIалгIай меттала). 20.05 — «Бийса» сценке хила шун берош». 20.15 — Телевизионни кердаларош. 20.30 — «Вокзера Боахало» яха художественни фильм.

Наьсарен района Несаргарски юкъера школа 1963 — 1964-ча дешара шера йистелъяккхача Оздоев Абукара Салмана денна № 797840 дола аттестат зрелости дайнад. Из бокъонца лархIа йиш йолаш дац.

Технически инвентаризаце Грозненски городской бюрос дех инвентаризационни гIулакхе тIагIоллеш кхыча бюрос дахьча балхашта тIагIоллеш декхар тIадисача шоай цIенош долча нахагара укх адресах расчет е хьавар. пр. Орджоникидзе, 95, (хьалха хинна 5-гIа жилстроительство) КIиракдийнахьера дIаиккхачо массадолча дийнахьа 9 сахьат даьлча дена сайрийна 17 сахьат делладца ва йиш я цига. Нагахьа декхар хьа ца лойя не суде гIолла белггала хьадоаккхаргда.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктохкама секретара — 2-45-48; партийни вахара, промышленни, юртбахами, культуран, каьхатий отделий — 2-25-72; корректорски — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революци проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ02002. Заказ № 63.